

Salpakeskus

2020

Rakennushistoriaselvitys

Kouvola

ARK—BYROO

Tilaja: Senaattikiinteistöt

Tilajan edustajat: Sirpa Rouhiainen, myyntipäällikkö

Konsultti: Arkkitehtitoimisto Ark—byroo oy, Kustaankatu 3, 00500 Helsinki,
info@arkbyroo.fi, www.arkbyroo.fi, +358 50 574 8710

Työryhmä:

Marianna Heikinheimo, TkT, arkkitehti SAFA

Mirjami Vihma, arkkitehti SAFA

Tuuli Ollikainen taitto

Sami Heikinheimo, valokuvaus

Etukannen kuva: Kouvola kaupunki, Poikilo-museot. Kuvaaja tuntematon.

Suoritusajankohta: maalis–heinäkuu 2020.

Työ on luovutettu 2.7.2020.

ISBN:

978-952-368-053-1 (Nid.)

978-952-368-054-8 (PDF)

© Arkkitehtitoimisto Ark—byroo

Asiasanat: Kouvola, Kymen lääni, lääninhallitus, lääninvirasto, virastotalo, hallintorakennus, hallintokeskus, Helmi Pakkala-Väinölä, rakennushallitus, 1950-luku, jälleenrakennuskausi

Sisällys

1. JOHDANTO	2
1.1 Kohde	2
1.2 Tehtävä	5
1.3 Perustiedot	6
2. SALPAKESKUKSEN KAUPUNKIKUVALLINEN ASEMA	8
3. KYMEN LÄÄNINVIRASTOTALO	14
3.1 Rakennuttaja	14
3.2 Suunnittelija	15
3.3 Suunnitteluratkaisu	16
3.4 Muutosvaiheet	29
4. NYKYTILA	34
4.1 Sisätilat	34
4.2 Ulkotilat	57
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	62
LÄHTEET	64
LIITE: RAKENNUSLUVAT	65

1. Johdanto

1.1 Kohde

Kymen lääninvirastotalo, nykyinen Salpakeskus, on yksi Kouvolan kaupungin keskeisistä rakennuksista. Sen sijainti kaupungin keskustan halki kulkevan pääväylän, Salpausselänkadun, kaarteessa muodostaa kaupunkikuvallisen päätteen katunäkymälle keskustaan lännestä saavuttaessa. Yhdessä Salpausselänkadun vastapuolella sijaitsevan kaupungintalon kanssa se muodostaa Kouvolan kaupunkikuvalle tunnuksenomaisen hallintorakennusten parin. Rakennus kuuluu Museoviraston määrittelemään valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) joukkoon osana Kouvolan hallintokeskusta. Lääninvirastotalon lisäksi alueeseen kuuluvat Kouvolan kaupungintalo, Torikadun ja Salpausselänkadun rajaama tornitaloalue, Hovioikeudenkadun molemmin puolin sijoittuvat seurakunnalliset rakennukset sekä näiden ympäristön puistoalueita.

Rakennus on ollut Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) käytössä vuodesta 2010. Talon muita käyttäjiä ennen ELY-keskusta ovat olleet Kymen lääninhallituksen jälkeen mm. Etelä-Suomen lääninhallituksen Kouvolan palveluyksikkö, Valtion kiinteistölaitoksen Kaakkois-Suomen kiinteistöalue ja Kymen TE-keskus. Rakennus nimettiin Salpakeskukseksi 1998, millä haluttiin viitata rakennuksen tehtävään useiden eri viranomaisten ja alueorganisaatioiden kotipaikkana.¹

Työn otsikoksi valittiin Salpakeskus, joka on vakiintunut rakennuksen nimeksi viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Historiallisesti rakennus on kuitenkin Kymen lääninvirastotalo, mistä syystä tekstissä käytetään myös lääninvirastotalo-nimeä, kun puhe on rakennuksesta sen historiakontekstissa.²

Rakennushallituksen arkkitehti Helmi Pakkala-Väinölä suunnitteli 1954 valmistuneen rakennuksen sodassa laajalti menetetyn Viipurin läänin alueista muodostetun uuden Kymen läänin hallintokeskukseksi, ja se on toiminut virastokäytössä valmistumisestaan saakka. Ajan hengen mukaisesti alueelliset virastot pyrittiin sijoittamaan yhteen rakennukseen, jossa eri toiminnot saivat käyttöönsä omat kerroksensa tai rakennussiipensä. Rakennus liittyy ennen kaikkea sotienjälkeiseen virastorakentamiseen, jota johdettiin valtakunnan tasolta Rakennushallituksesta ja joka tuotti arkkitehtuuriltaan yhteneväistä, sotien ja jälleenrakennuskauden pehmentämää modernia rakennuskantaa Suomen kuntakeskuksiin ja taajamiin. Aikakauden rakentamista leimasivat yhtäältä rajallinen materiaalivaranto, taloudellisuus ja rationaalisuus, toisaalta mittakaavan inhimillisyyttä sekä yksilöllisten detaljien huolellinen suunnittelu ja toteutus.

Rakennuksen tontti kuuluu asemakaavassa hallinto- ja virastorakennusten korttelialueeseen. Se rajautuu idässä Oppikujan jalankululle ja pyöräilylle varattuun katuun, pohjoisessa ja luoteessa Hovioikeudenkatua reunustavaan pysäköintialueeseen ja lännessä ja etelässä Savonkadun ja Salpausselänkadun katualueisiin. Viereiset korttelialueet on merkitty hallinto- ja virastorakennusten, kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten ja opetus-toimintaa palvelevien rakennusten korttelialueiksi sekä puistoksi. Rakennus on suojeltu asemakaavassa sr-merkinnällä.

¹ Yle Uutiset 1998.

² Pelkkä virastotalo voi Kouvolassa viitata useampaan rakennukseen: nk. Kouvolan vanhaan virastotaloon, joka otettiin valtion virastotalokäyttöön 1956 sekä Kouvolan uuteen virastotaloon (arkkitehti Eero Kajava), joka valmistui lähelle rautatieasemaa 1969.

- 1 Lääninvirastotalo
- 2 Kaupungintalo
- 3 Läntiset tornitalot (Torikatu)

↑ Ilmakuussa 1968 lääninvirastotalo on saanut seuraansa kaupungintalon ja Torikatua reunustavat tornitalot. Kuva Eero Suikki. Poikilo.

- 1 Salpakeskus
- 2 Kaupungintalo
- 3 Keskuskirkko
- 4 Seurakuntakeskus
- 5 Katolinen kirkko
- 6 Hovioikeustalo
- 7 Lääninpuisto
- 8 Läntiset tornitalot
- 9 Rautatieasema

↑ Kouvola keskusta ortoilmakuvassa 2018. Salpakeskuksen tontti on korostettu punaisella katkoviivalla. Kouvola hallintokeskuk- sen RKY-alue on rajattu keltaisella värillä. Ilmakuva Kouvola karttapalvelu.

1.2 Tehtävä

Senaatti-kiinteistöt valmistelee Salpakeskuksen kiinteistön myymistä, mistä syystä siitä laaditaan suppea rakennushistoriaselvitys. Selvitys kohdistuu rakennuksen alkuperäiseen arkkitehtuuriin ja ominaisuuksiin, rakennuksessa tehtyihin muutoksiin sekä rakennuksen nykytilaan ja säilyneisyyteen. Suppean rakennushistoriallisen selvityksen luonteeseen kuuluu, että työn pääpaino on nykytilan inventoinnilla ja rakentamisen taustaa sekä rakennuksen alkuperäisratkaisuja ja muutoshistoriaa on selvitetty sen nykytilan ymmärtämisen ja alkuperäisyyden arvioimisen edellyttämässä laajuudessa. Nykytilan inventoinnilla on erityisesti pyritty tunnistamaan rakennuksen alkuperäisiä piirteitä, joiden säilyminen on arvokasta myös tulevaisuudessa. Työn tarkoitus on toimia rakennuksen käytön ja ylläpidon tukena edesauttaen näiden piirteiden säilymistä.

Työhön on sisällynyt arkisto- ja kirjallisuustutkimusta, kenttätöitä ja eri lähteistä peräisin olevan tiedon yhdistämistä ja analysointia. Merkittävimpiä arkistolähteitä olivat tilaajan, Senaatti-kiinteistöjen arkistot Kouvolassa ja Helsingissä, Kansallisarkiston säilyttämä Rakennushallituksen piirustusarkisto sekä Kouvolan kaupungin kaupunkisuunnittelun, rakennusvalvonnan ja museoiden aineistot asemakaavojen, rakennuslupapäätösten ja historiallisen valokuvien osalta.

Kouvolan rakennetusta kulttuuriympäristöstä on tehty inventointi 2008–2011, ja arkkitehti Rurik Wasastjernan inventoinnin pohjalta laatima teos

Muutakin kuin rautatieristeys oli tälle työlle erityisen hyödyllinen lähde. Valtion virastorakentamista kokonaisuutena valaisi arkkitehti Markus Mannisen Senaatti-kiinteistöille tekemä tutkimus *Valtion virastotalot 1809–1995*. Käytetyt lähteet käyvät ilmi lähdeluettelosta ja tekstissä on käytetty alaviitteitä. Erityiskiitos työn tekemisen tuesta kuuluu rakennuksessa toimivan ELY-keskuksen henkilökunnalle ylijohtaja Leena Gunnarin johdolla. Heiltä saatu opastus paikan päällä sekä tiedot rakennuksen käyttäjähistoriasta olivat arvokkaita.

Alueella on suoritettu katselmus toukokuussa 2020, jonka muistiinpanot on kirjattu raporttiin sisätilojen osalta tilakohtaisesti ja ulkotilojen osalta julkisivuittain. Rakennukset ja piha-alueet on myös dokumentoitu valokuvaamalla. Rakennuksessa tehty oleelliset muutokset on esitetty kaavioin.

Selvityksen ensimmäisessä luvussa esitellään rakennuksen ja selvitystyön perustiedot. Toinen luku käsittelee rakennuksen nykyistä ja aiempaa roolia kaupunkikuvassa sen kaavoitushistorian kautta. Kolmas luku esittelee Kymen lääninvarastotalon suunnitelman ja suunnittelijat rakennuksen suunnittelu- ja rakentamisajankohdan lähtökohdasta sekä rakennukseen myöhemmissä vaiheissa tehtyt muutokset. Neljäs luku käsittää rakennuksen nykytilan inventoinnin kuvin ja sanoin. Viides luku on yhteenveto, jossa esitetään työn tuloksena syntyneet johtopäätökset rakennuksen nykytilasta peilaten sen historiaan.

1.3 Perustiedot

SALPAKESKUS

Muita nimityksiä: Kymen läänin virastotalo

Rakennettu: 1952–1954

Rakennuttaja: Suomen valtio (Rakennushallitus)

Arkkitehti: Helmi Pakkala-Väinölä, Rakennushallitus

Osoite: Salpausselänkatu 22

Kiinteistötunnus: 286-1-1059-10

Kaupunginosa: 1 Kangas

Kortteli: 1059 (vuoteen 1958 *Lukkari*)

Tontti: 10

Rakennustunnus: 1004760264

OMISTUS

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

LAAJUUSTIETOJA

Tilavuus: 32 880 m³

Kerrosala: 8 192 k-m²

Rakennusoikeus tontilla: 10 410 k-m²

Tontin koko: 5 632 m²

Kerroksia: 7 maanpäällistä kerrosta, ullakko ja kellari

Rakennusvaiheet: uudisrakennus 1952–1954, kellarin laajennus 1980–1990-luvulla

ASEMAKAAVAHISTORIA

Salpakeskuksen korttelia/tonttia koskevat asemakaavat ja muutoksen sisältö:

286 1:1 Asemakaava 29.7.1931: Kouvolan ensimmäinen asemakaava.

286 56:1 Asemakaavan muutos 14.04.1950: Salpakeskus muodostuu.

286 145:1 Asemakaavan muutos 24.06.1958: Kouvolan kortteleiden nimien muuttaminen numeroiksi, Lukkarista tulee kortteli nro 1059.

286 238:1 Asemakaavan muutos 02.10.1968: katumuu-
toksia, tontilla olevien enimmäiskerroslukumäärämer-
kintöjen kumoaminen.

286 325:1 Ensimmäinen asemakaava ja asemakaavan
muutos 27.12.1983: Kouvolan kaupunginosien rajojen ja
nimien määrittäminen.

286 340:1 Asemakaavan muutos 13.2.1986: nykyinen
asemakaava.

Kohde kuuluu voimassa olevassa asemakaavassa
286340:1 (vahvistettu 13.2.1986) hallinto- ja virastora-
kennusten korttelialueeseen. Tontin rakennusoikeus
kerrosalaneliömetreinä on 10 410. Kohde sijaitsee

Kouvolan ydinkeskustan osayleiskaava-alueella, jonka
osatarkastus on hyväksytty 29.10.2001. Ydinkeskustan
uusi osayleiskaavaehdotus on tätä selvitystä tehtäessä
hyväksymiskäsittelyssä.

KÄYTTÖHISTORIA

1954– Kymen lääninhallitus, lääninkonttori, verovi-
rasto, lääninlääkäri, maanviljelysinsinöörin piirikont-
tori, tie- ja vesirakennuksen piirikonttori, rakennus-
hallituksen piirikonttori, maanmittauskonttori

1977– Kymen lääninhallitus, lääninkonttori, kaavoitus-
ja rakennustoimisto, perimistoimisto, rangaistusten
täytäntöönpanotoimisto, sosiaali- ja terveystoimisto,
läänin verovirasto, piirirakennustoimisto

1997– Etelä-Suomen lääninhallituksen Kouvolan pal-
veluysikkö, Valtion kiinteistölaitoksen Kaakkois-Suo-
men kiinteistöalue

1999– Etelä-Suomen lääninhallituksen Kouvolan palve-
luysikkö, Senaatti-kiinteistöt (nimi v:sta 2001), Kaak-
kois-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto)

2010– Kaakkois-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ym-
päristökeskus (ELY-keskus)

MUUTOSHISTORIA

1977 peruskorjaus

1989–1990 rakennuksen sisäisiä tilamuutoksia

1996 uusi palvelutila C-siiven 1. kerrokseen sekä por-
rasmuutos kellarin arkiston ja 1. kerroksen välillä

1998–2000 talotekniikan uusiminen, saunaosaston
uudistus oheistiloineen, jätekatoksen rakentaminen
sisäpihalle, ikkunoiden ja ulko-ovien osittainen uusi-
minen ja huolto

2003–2004 taloteknisiä muutoksia, peruskorjaus 4.–7.
kerroksessa

2006–2007 taloteknisten järjestelmien uusiminen
koko rakennuksessa

2009–2010 vesikatteen muutos tiilikatteeksi koko
rakennuksessa

2011–2012 peruskorjaus sisätiloissa, julkisivun huolto
ja maalaus, pääsisäänkäynnin lasikatoksen rakenta-
minen, autokatosten rakentaminen, lauhdutintilan
rakentaminen jätekatoksen yhteyteen

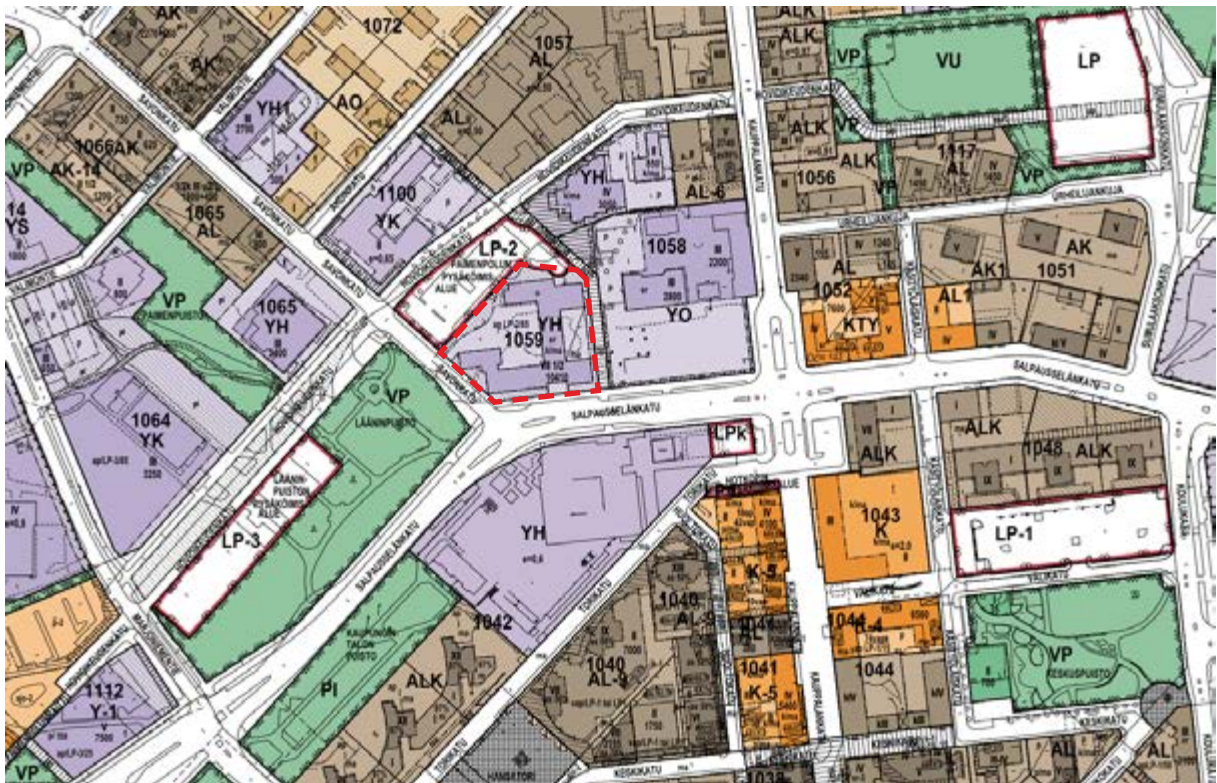
Ajoittamattomat muutokset: kellarin laajennus
(väestönsuojien rakentaminen), E-siiven viimeisten
asuntojen ottaminen toimistokäyttöön, alkuperäisen
tiilikatteen korvaaminen muulla katemateriaalilla,
korkean tiilipiipun katkaiseminen vesikatkon linjaan

RAKENNUSSUOJELU

Rakennus on merkitty ajantasa-asemakaavassa suojelluksi sr-merkinnällä. Se on kaupunkikuvan säilymistä kannalta tärkeä rakennus, jota ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä, ja jossa suoritettavien korjaus- tai muutostöiden on oltava sellaisia, että rakennuksen kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.

Virastotalo kuuluu Museoviraston määrittelemään Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) joukkoon osana Kouvolan hallintokeskusta. Kouvolan ydinkeskustan osayleiskaavan valmistelussa suojeltavista rakennuksista ja ympäristöistä tehdyssä kohdekortissa hallintokeskuksen alue on hiukan RKY-alueen rajausta laajempi, ja sillä todetaan olevan kulttuurihistoriallisia, rakennushistoriallisia ja kaupunkikuvallisia arvoja. Kriteereitä arviolle ovat mm. harvinaisuus, alkuperäisyys ja historiallinen todistusvoima.

- ↓ Kouvolan keskusta-alueen ajantasa-asemakaava. Salpakeskusten tontti kuuluu hallinto- ja virastorakennusten korttelialueeseen. Tontti on merkitty kuvaan punaisella katkoviivalla. Kuvaote Kouvolan karttapalvelu [haettu 16.6.2020].

2. Salpakeskuksen kaupunkikuvallinen asema

Salpakeskus on Kouvolan keskustan keskeisiä rakennuksia, joka yhdessä vastapäisen kaupungintalon, Torikadun tornitalojen ja Hovioikeudenkadun ympäristön seurakunnallisten rakennusten kanssa muodostaa Kouvolan hallintokeskuksen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön eli RKY-alueen.

KAUPPALAN KAAVOITUS

Kouvolan muodostamista kauppalaksi vuoden 1923 alusta oli edeltänyt ajanjakso ensin taajaväkisenä yhdyskuntana ja sen jälkeen vuoden ajan Valkealasta irrottautuneena maalaiskuntana. Kehittyminen itsenäiseksi kauppalaksi oli tapahtunut asteittain ilman jyrkkää taitekohtaa.³ Kouvolan nuoren kauppalaan ensimmäisen asemakaavan laati Jussi Paatela, ja se vahvistettiin 17.10.1922. Suunnittelua rajoittivat monet olemassa olevan yhdyskuntarakenteen reunaehdot, kuten Salpausselän harjannetta noudattava Riihimäki-Pietari-rautatie ja siitä erkanevat Kotkan ja Savon radat. Paatelan kaava virallisti taajaman jaon neljään rautateiden toisistaan erottamaan kauppalanosaan, joka muodostaa myös nykyisen kaupunginosajaon perusrungon. Sommittelu perustui 1900-luvun alun asemakaavalle tyypillisesti aukioita, puistoja ja julkisia rakennuksia yhdistäviin pääkatuihin, ja kaupunkimaisen ydinkeskustan muodostivat korkeampien kivitalojen umpikorttelit.⁴

Hallintokeskuksen alue rakentui pääosin toisen asemakaavan pohjalta, joka laadittiin Otto-livari Meurmanin johdolla useassa vaiheessa 1929–1933. Ydinkeskustan osalta kaava vahvistettiin 1931, ja siinä Salpausselänkatu ja muu keskustan katuverkosto pitkälti sai nykyisen muotonsa. Kaavan keskeisiä muutoksia ensimmäiseen kaavaan nähden oli Salpausselänkadun uusi linjaus, jolla saavutettiin keskustalle sujuva kehävyälyä. Taloudellisempaa kaupunkirakennetta saatiin aikaan julkisten rakennusten alueita vähentämällä ja viheralueita ja aukioita supistamalla.

³ Talvi 1984, 378.

⁴ Wasastjerna 2011, 28–29.

Vehreyden menetystä kompensoitiin järjestämällä asuintonteista väljempiä ja määrättiin tonttien kadunvastaisia reunoja istutettavaksi.⁵ Pääkaduillakin rakentaminen oli pääosin vain kaksikerroksista, ja Salpausselänkadun varrella julkisen rakentamisen tontit oli kaavoitettu lähinnä koulurakennuksia varten. Kirkon paikka Savonkadun varren korttelissa oli hyvin lähellä sitä, jossa Kouvolan keskuskirkko tänä päivänä sijaitsee, mutta sen tontti oli osa matalien asuinrakennusten korttelia.

KAUPPALASTA LÄÄNIN HALLINTOKESKUKSEKSI JA KAUPUNGIKSI

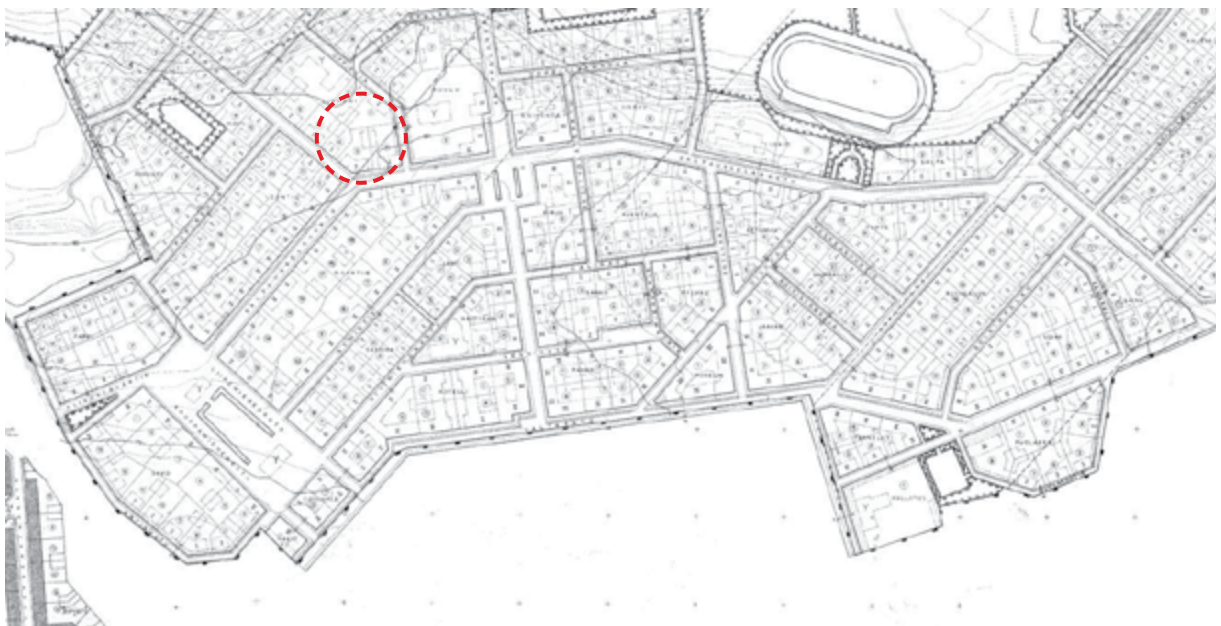
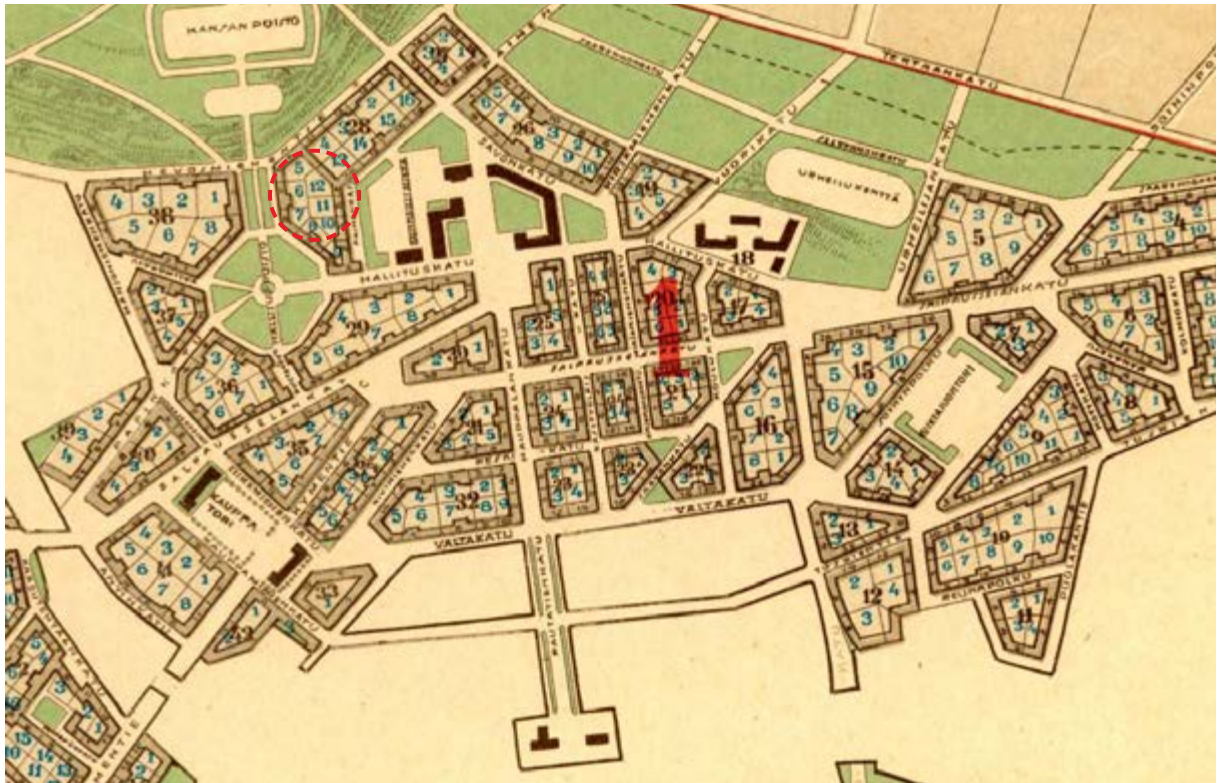
Sotien jälkeinen teollistuminen, kaupunkien kasvu ja liikenteen lisääntyminen yhdessä vaurastumisen kanssa olivat muuttaneet kaupunkisuunnittelua siten, että klassiset elementit katu- ja aukiosommitelmiseen saivat väistyä vapaasti sommiteltujen rakennusmassojen, vihervyöhykkeiden erottamien puutarhakaupunginosien ja liikennesuonien tieltä.⁶ Kauppalaan kaavoituksesta vastasi edelleen Otto-livari Meurman, joka lukuisten kaupunginosakaavojen rinnalla työsti koko kauppalaa koskevaa yleiskaavaa. Keskustan kaavoitusta säädettiin 1940-luvun mittaan jatkuvasti pienillä täsmäkaavoilla, joita Meurman laati yhdessä kauppalangeodeetti Martti Viheriälän kanssa. Tarkoituksena oli vastata liike-elämän tarpeisiin: kerroslukua haluttiin nostaa ja piharakennuksia purkaa huoltoliikenteen sujuvoittamiseksi. Kaupunkisuunnittelun sodanjälkeinen kehittyminen näkyy kauppalaan yleiskaavassa 1954, jonka suuntaviivoja kaupunkirakenne noudattaa edelleen.⁷

Kun Kouvolasta tuli Kymen läänin hallintokeskus 1948 ja sittemmin kaupunki 1960, ei yleiskaava keskustan osalta vastannut kasvavan yhdyskunnan tarpeita. Keskustan kokonaissuunnittelusta julistettiin yleinen

⁵ Wasastjerna 2011, 108–109.

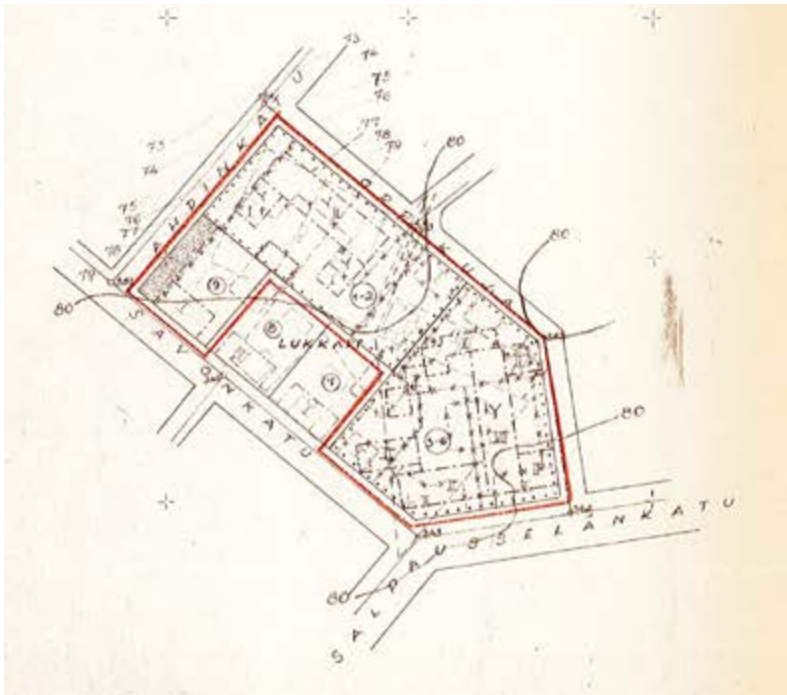
⁶ Wasastjerna 2011, 162.

⁷ Wasastjerna 2011, 167–169.

↑↑ Ote Kouvolan asemakaavasta 1922, Jussi Paatela. Osa kaduista ja urheilukenttä ovat jo löytäneet paikkansa. Suunnitelman luonne umpikortteleineen, polveilevine katuineen ja aukioineen edustaa perinteistä kaupunkirakennetta. Nykyinen Salpausselänkatu on yhdistelmä Hallituskadun ja Salpausselänkadun linjauksista. Salpakeskuksen sijainti on merkitty punaisella katkoviivalla. Kuva KK.

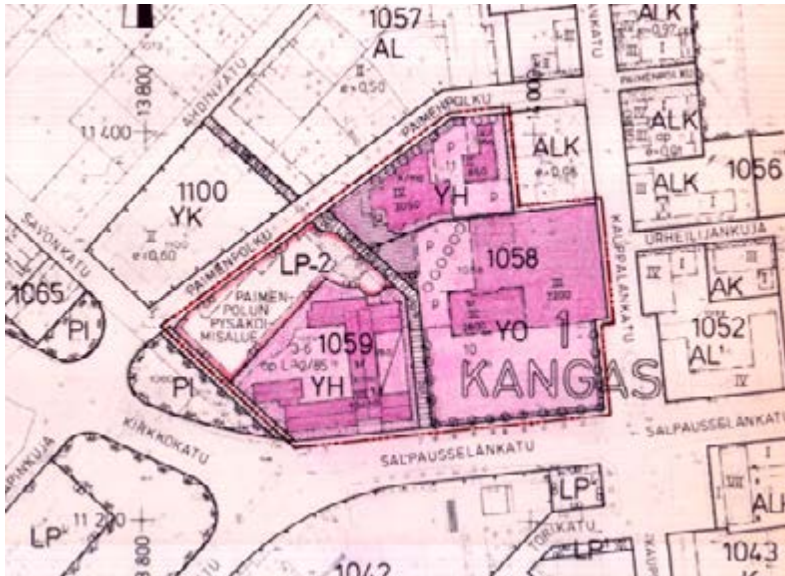
↑ Kouvolan asemakaava 1931, Otto-livari Meurman. Salpausselänkatu ja muu keskustan katuverkosto on pitkälti saanut nykyisen muotonsa. Kirkon paikka Savonkadun varren korttelissa ei ole kaukana toteutuneesta. Salpakeskuksen sijainti on merkitty punaisella katkoviivalla. Kuva KK.

← Lääninvirastotalon rakentamisen mahdollistanut asemakaavan muutos vahvistettiin 1950, ja se korvasi vuonna 1931 vahvistetun asemakaavan. Yleisten rakennusten alue korttelissa kasvoi. Korttelin nimet muutettiin nykyiseen numeromuotoon 1958. Kuva KK.

↑ Kouvolan yleiskaava, keskustan osasuunnitelma 1954, Otto-livari Meurman ja Inkeri Siltavuori. Lääninvirastotalo on jo rakennettu tai lähes valmis. Salpausseläntien eteläpuolelta reunustava tulevien tornitalojen ja kaupungintalon kortteli on hahmoteltu. Salpakeskusten sijainti on merkitty punaisella katkoviivalla. Kuva KK.

← Salpakeskuksen tontin voimassa oleva asemakaava (asemakaavamuu- tos) on vahvistettu 1986. Kuva KK.

arkkitehtuurikilpailu 1960. Keskustan nykyinen ilme perustuu pitkälti arkkitehti Reino Koivulan voittoisan ehdotuksen perusteella laadittuun asemakaavaan.

Ydinkeskustan määrätietoinen kehittäminen kohti nykyistä kävelykeskustaa käynnistyi 1990-luvun taitteessa keski-eurooppalaisten esikuvien mukaan. Professori Antero Markelin laati yleiskaavallisen suunnitelman, jossa muodostettiin keskustan ympäri kehäväylä ja keskusta rauhoitettiin jalankululle. Kauppalankatu muutettiin kävelykaduksi, jonka viereisten kortteleiden sisään tuli katettuja ostoskatuja. Kävelykeskustan muotoutuminen on osin edelleen käynnissä.

KAAVOITUKSEN NYKYTILANNE

Salpakeskuksen korttelia koskeva voimassa oleva asemakaava on vahvistettu 13.2.1986. Ydinkeskustan alueelle on laadittu uusi osayleiskaavaehdotus, joka on tätä selvitystä tehtäessä hyväksymiskäsittelyssä. Tarve kaavan laatimiselle on syntynyt, sillä aiemman osayleiskaavan ratkaisu ei ole toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Useiden päivittäistavarakauppojen ja kauppakeskusten sijoituttua keskustan ulkopuolelle asiointitarve keskustassa on vähentynyt merkittävästi, mikä on vaikuttanut keskustan asiakasmääriin ja sitä

kautta kaupan kannattavuuteen. Keskustan ydinalueen osayleiskaavan pohjaksi järjestettiin ideakilpailu vuonna 2012, jonka voittanutta ehdotusta jatkettiin seuraavana vuonna *Keskustavisio 2030* -työksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma laadittiin syksyllä 2015, ja vuosien 2016 ja 2017 aikana kaavatyötä vietiin eteenpäin taustaselvitysten osalta.⁸ Yhtenä osana selvitystyötä kartoitettiin ja arvotettiin alueen asemakaavalla suojellut rakennukset ja edellisessä osayleiskaavassa 2001 asemakaavalla suojeltavaksi esitetyt kohteet. Näiden lisäksi työhön otettiin mukaan joitakin rakennuksia, joiden arvo haluttiin selvittää, sekä kaupunkikuvan kannalta merkittäviä kokonaisuuksia, jotka yksittäisinä rakennuksina eivät täyttäisi työssä käytettyjä rakennusperinnön suojelemisesta laaditun lain 498/2010 kriteerejä. Työssä arvotetuista kohteista syntyi kortisto Kouvolan suojeltavista rakennuksista ja ympäristöstä osayleiskaavaehdotuksen pohjaksi⁹.

⁸ Kouvolan ydinkeskustan osayleiskaavaaluonnoksen kaavaselostus 20.1.2020..

⁹ Kouvolan ydinkeskustan osayleiskaavaaluonnoksen liite 8: Suojeltavat rakennukset ja ympäristöt 1.6.2017.

HALLINNOLLISEN KESKUKSEN MERKKIRAKENNUKSIA

LÄÄNINVIRASTOTALO

Kouvolan kehittyminen oli erityisen kiivasta sotien jälkeen. Neuvostoliitolle laajalti menetetyn Viipurin läänin alueen jäänteistä Kaakkois-Suomessa muodostettiin Kymen lääni 1945, ja Kouvolan kauppala nimettiin sen hallintopaikaksi 1948. Tämä tarkoitti samalla virastorakentamisen tarvetta, vaikka muuten sotien jälkeinen virastorakentaminen painottui Pohjois-Suomen tuhotun rakennuskannan korjaamiseen ja jälleenrakennukseen.¹⁰

Kouvolan seurakunta oli 1930-luvulla hankkinut tontteja uuden pääkirkon rakentamista varten, mutta sota oli sekä siirtänyt suunnitelmia että muuttanut seurakunnan rakentamistoiminnan prioriteettia toisaalle. Sotien jälkeen Kouvolan kauppala osti seurakunnalta Salpausselänkadun ja Oppikujan kulmasta tontin, joka liitettiin lääninvirastotalon rakentamista varten varattuun alueeseen. Samalla kauppala sitoutui varaamaan keskustan asemakaavan järjestelyn yhteydessä sopivan alueen uutta pääkirkkoa varten.¹¹

Lääninvirastotalon suunnitteli rakennushallituksessa arkkitehti Helmi Pakkala-Väinölä ja se rakennettiin 1952–1954 Lukkari-kortteliin. Korttelin asemakaavamuutos, joka mahdollisti rakennuksen rakentamisen tontille, vahvistettiin 14.4.1950. Asemakaavoituksessa sotien jälkeen tapahtunut muutos vapaan sommittelun suuntaan näkyi kaupungin ydinkeskustassa ensimmäisten joukossa lääninvirastotalossa, joka rakennusaikanaan kaupungin korkeimpana rakennuksena sijoitettiin keskustaa reunustavan pääväylän, Salpausselänkadun, kaarteeseen, jossa se muodosti valtaväylälle kaupunkikuvallisen päätepisteen lännestä keskustaansaavuttaessa. Tämä tärkeä kaupunkikuvallinen asema rakennuksella on edelleen.

¹⁰ Manninen 2018, 24–25.

¹¹ Kähkönen 1972, 128.

KAUPUNGINTALO

Lääninhallinnon keskuspaikasta tuli kaupunki 1960. Kaupungintalona osoitteessa Hallituskatu 9 toimineen entisen apteekin puutalon korvaamiseksi ja uuden kaupungintalon suunnitelmien hankkimiseksi järjestettiin 1964 arkkitehtikilpailu, jonka perusteella kaupungintalon saivat suunniteltavakseen arkkitehdit Bertel Saarnio ja Juha Leiviskä. Osittain irti maasta nostetun rakennuksen polveileva sisäpiha muodostaa vaihtelevaa julkista ulkotilaa. Vuonna 1969 valmistuneen kaupungintalon alkuperäinen Carraran-marmorinen julkisivu on myöhemmin vaihdettu graniittiseen. Rakennusta on arvotettu osayleiskaavatyön yhteydessä tehdyssä selvityksessä 2017.

KESKUSKIRKKO

Kouvolan keskuskirkon suunnitteli 1971 pidetyssä arkkitehtikilpailussa toisen palkinnon saanut Arkkitehtuuritoimisto Jaakko ja Kaarina Laapotti. Muuttuneiden kustannus- ja paikkamäärätavoitteiden takia aloitettiin kirkon suunnittelutyö uudelta pohjalta vielä työpiirustusvaiheessa, jolloin rakennus sai puhtaasti kirkkorakennuksen luonteen. Tilaohjelman supistamisen lisäksi taloudellisuutta tavoiteltiin käyttämällä paikkakunnalta saatavissa olevaa konepaja- ja rakennustekniikkaa. Teräsristikkorakenteinen alumiinisäleihin verhoiltu hallikirkko valmistui 1978. Rakennus on arvotettu osayleiskaavatyön yhteydessä tehdyssä selvityksessä 2017.

LÄNTISET TORNITALOT

Salpausselänkadun ja Torikadun väliselle alueelle rakennetut tornitalot ovat Kouvolan keskustan tunnetuimpia maamerkkejä. Reino Koivulan suunnittelemalla matalan liikekeskuksen muodostaman jalustan päältä kohoavalla kolmen tornitalon ryhmällä on kaupunkikuvallisesti merkittävä rooli vastaanottamassa lännen suunnasta saapuvaa liikennettä. Kokonaisuus on valmistunut eri vaiheissa vuosina 1965, 1968 ja 1970. Rakennuskokonaisuus on arvotettu osayleiskaavatyön yhteydessä tehdyssä selvityksessä 2017.

1 Salpakeskus

2 Kaupungintalo

3 Läntiset tornitalot (Torikatu)

4 Nykyinen läänipuisto

5 Kauppahalli

6 Tori

↑ Lääninvirastotalo muodostaa pääteen katunäkymälle lännestä Salpausselänkatua pitkin keskustaan saavuttaessa ja komean hallinto-
rakennusten parin vastapäisen kaupungintalon kanssa. Torikadun
tornitalot ryhtymättävät katutilaa autolla liikkuvan mittakaavassa. Sal-
pausselänkadun luoteisreunan pientalojen paikalla kuvan vasemmas-
sa laidassa on nykyään Läänipuisto, Keskuskirkko ja hovioukeuden
talo. Etualan puutalokorttelin paikalle rakennettiin 1977 Pohjolatalo,
joka sekin on yksi Kouvolan maamerkeistä. Tori ja kauppahalli ovat
paikallaan, mutta niiden yhteys on katkennut myöhempien liikenne-
ja pysäköintijärjestelyjen aiheuttamien tasoerojen myötä. Kuva on
otettu 1970-luvun alussa. Kuva Eero Suikki. Poikilo.

3. Kymen lääninvirastotalo

3.1 Rakennuttaja

Kymen lääninvirastotalo suunniteltiin ja rakennettiin 1950-luvun taitteessa lääninhallituksen ja virastojen yhteiseen käyttöön. Valtionhallinnon rooli oli alkanut laventua perinteisten yleisen hallinnon ja järjestyksenpidon alueilta kattamaan myös yhteiskuntasuunnittelua yhä kokonaisvaltaisemmin. Lääninhallintoa pyrittiin vahvistamaan keskusvirastojen ja aluehallinnon sijaan, ja lääninhallitukset saivat vastuulleen alueensa rakentamisen, kaavoituksen ja liikenteen sekä sosiaali- ja terveystalvelujen kehittämistä. Valtioneuvoston periaatepäätöksen 1951 mukaan tuli piirijaoista siirtyä läänijaon mukaisiin alueisiin, ja lääninhallitusten kehitysvastuun kasvattamisesta alueilla annettiin asetus 1955.¹²

¹² Manninen 2018, 24–25.

↑ Kymenläänin virastotalo 1950-luvun lopulla. Kuva Poikilo.

Kymen lääninvirastotalon rakennuttaminen ajoittuu valtion virastotalorakentamisen vilkkaimman vaiheen (1950–1970-luvut) alkuun, ja se suunniteltiin Rakennushallituksen omana työnä. 1950-luvun aikana Rakennushallituksen oman suunnittelun osuus kaikista valtion rakennuksista laski ja sen rooli muuttui vähitellen suunnittelutoimistosta enemmän rakennuttajaksi ja valtion rakentamisen yleisiä suuntaviivoja määritteleväksi virastoksi.¹³

¹³ Manninen 2018, 28.

3.2 Suunnittelija

Helsinkiläissyntyinen arkkitehti Helmi Pakkala-Väinölä (23.6.1905–27.7.1968) teki pitkän uran Rakennushallituksessa. Pakkala-Väinölä kirjoitti ylioppilaaksi 1926 ja valmistui arkkitehdiksi Suomen Teknillisestä Korkeakoulusta 1935. Hän toimi rakennushallituksen suunnitteluosastolla sen perustamisesta 1936 lähtien ensin ylimääräisenä piirtäjänä, sitten ylimääräisenä arkkitehtina vuodesta 1939 ja toimistoarkkitehtina vuodesta 1958.¹⁴ Hän teki tänä aikana opintomatkoja Pohjoismaihin sekä useisiin Keski- ja Etelä-Euroopan maihin, kuten Saksaan ja Italiaan.¹⁵ Helmi Pakkala-Väinölän muita tunnettuja töitä Rakennushallituksessa ovat Kajaanin postitalo ja postin asuntola yhdessä Kerttu Tammisen ja Onni Ermalan kanssa (1955) sekä Alppilan yhteislyseo Helsingissä (1959).

Lääninvirastotalon suunnittelun aikaan Rakennushallituksen pääjohtajana toimi suomalaisen

modernismin uranuurtaja Erkki Huttunen (virassa 1943–53), joka Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) rakennusosaston arkkitehtina ja päällikkönä oli piirtänyt useita huomattavia julkisia ja teollisuuslaitosten rakennuksia. Kymen lääninvirastotalon kontekstissa erityisen kiinnostava on Kotkan kaupungintalo (1931–34), johon kilpailuvaiheen suunnitelmassa liittyi matalat siipiosat. Kaavoitustehtäviä Rakennushallituksessa hoiti vuodesta 1937 arkkitehti Otto-Iivari Meurman¹⁶, joka oli keskeinen vaikuttaja Kouvolan kaavoituksessa vuodesta 1919 aina 1950-luvun puoliväliin asti.¹⁷ Ensin mainitulla on epäilemättä ollut vaikutuksensa sotien jälkeisen virastorakentamisen tyylin muodostumiseen ja jälkimmäisellä lääninvirastotalon arkkitehtoniseen sommitelmaan ja asemaan kaupunkikuvassa.

¹⁴ Rakennushallitus 1967, 489.

¹⁵ Matrikkeli 1956.

¹⁶ Rakennushallitus 1967, 125, 118.

¹⁷ Wasastjerna 2011, 108.

← Helmi Pakkala-Väinölä'n suunnittelema Alppilan yhteislyseo (nykyinen lukio) Helsingissä valmistui 1959. Kuva Museo-
virasto – Musketti, Historian kuvakoelma.

3.3 Suunnitteluratkaisu

Lääninvirastotalo edustaa sotienjälkeisestä virastorakentamista, jossa mittakaava on inhimillinen ja materiaalivalikoima jälleenrakennusajalle tyyppillisesti rajallinen. Yksityiskohdat ovat huolellisesti suunniteltuja. Rakentamisajalle ominaisia piirteitä ovat yksinkertainen harjakattoinen rakennusmuoto, rappauspinta ja yksilöllinen detaljiikka, jota on toteutettu erilaisin kivi-, laatta- ja betonipinnoin sekä julkisivuun liitetyn metalliosin.

Tässä kappaleessa käytetyt pääpiirustukset ovat uudisrakennuksen rakennusluvan liitepiirustukset. Ne ovat Helmi Pakkala-Väinölän allekirjoittamat, minkä lisäksi niissä on rakennushallituksen suunnitteluosaston johtajan, rakennusneuvos Antero Pernajan kuittaus. Senaatti-kiinteistöjen runsaasta

piirustusaineistosta valitut työ- ja detaljikuvat ovat Pakkala-Väinölän signeeraamat.

Alkuperäisen suunnitelma-aineiston vertaamisen helpottamiseksi nykytilaan sekä sekaannusten välttämiseksi käytetään tässä kappaleessa kaavioineen rakennussiipien nykyään käytössä olevia kirjaintunnuksia. Tunnukset poikkeavat suunnitteluvaiheen piirustuksissa käytetyistä. Lisäksi käytetään rakennuslupapiirustusten mukaisia porrashuonetunnuksia sekä sisäänkäyntien nykyisiä kirjaintunnuksia. Tässä esityksessä rakennussiipien tunnukset on merkitty asemapiirrookseen ja pohjapiirustuksiin ja muut tunnukset pohjapiirustuksiin. Sisäänkäyntien kirjaintunnukset on merkitty pohjiin keltaisella pohjavärillä.

← Asemapiirrookseen on merkitty selvityksessä käytettävät rakennusosien tunnukset. Tunnukset ovat viimeisimmän peruskorjauksen (2011–2012) suunnitelma-aineiston mukaiset.

SIJAINTI

Lääninvirastotalon tontti on keskeisellä paikalla kauppalaan keskustan pääväylän Salpausselänkadun kaarteessa. Rakennus on valmistuessaan tulevan kaupungin korkein ja kaupunkikuvallinen päätepiste Salpausselänkadulle keskustaan saavuttaessa.

Rakennuksen korkea keskiosa on keskellä tonttia ja matalat siipiosat kurottavat tontin rajoja kohti. Vaihtelevan rakennusmuodon ympärilleen rajaamat eriluonteiset aukio-, piha- ja katutilat tekevät asetelmasta kylämäisen. Pääjulkisivun korkealle kohoavalla päädyllä molemmiin puolin jatkuvine mataline siipirakennuksineen on monumentaalinen ilme. Asetelman keskelle, korkean rakennusosan päätyyn sijoitettu pääsisäänkäynti on suojassa siipirakennusten julkisivua sisempänä. Kolmen lipputangon ryhmä pääoven vasemmalla puolella osoittaa rakennuksen virallisen luonteen.

Muut sisäänkäynnit sijoittuvat eri puolille rakennusta siipirakennusten yhteyteen tai eri rakennusosien kainaloon. Tarpeellisten kulkureittien lisäksi rakennusta ympäröiville pihaille on osoitettu puita ja runsaasti istutettavia alueita.

RAKENNUSMUOTO JA JULKISIVUT

Rakennuksessa on seitsemän kerrosta, kellari ja ullakko. Korkeaan päämassaan liittyy viisi kaksikerroksista siipirakennusta, jotka sijoittuvat suorakulmaisessa koordinaatistossa kohtisuoraan päämassan suuntaan vasten. Rakennuksessa on tiilikatteinen harjakatto ja lyhyet räystäät. Vaaleat julkisivut ovat koko

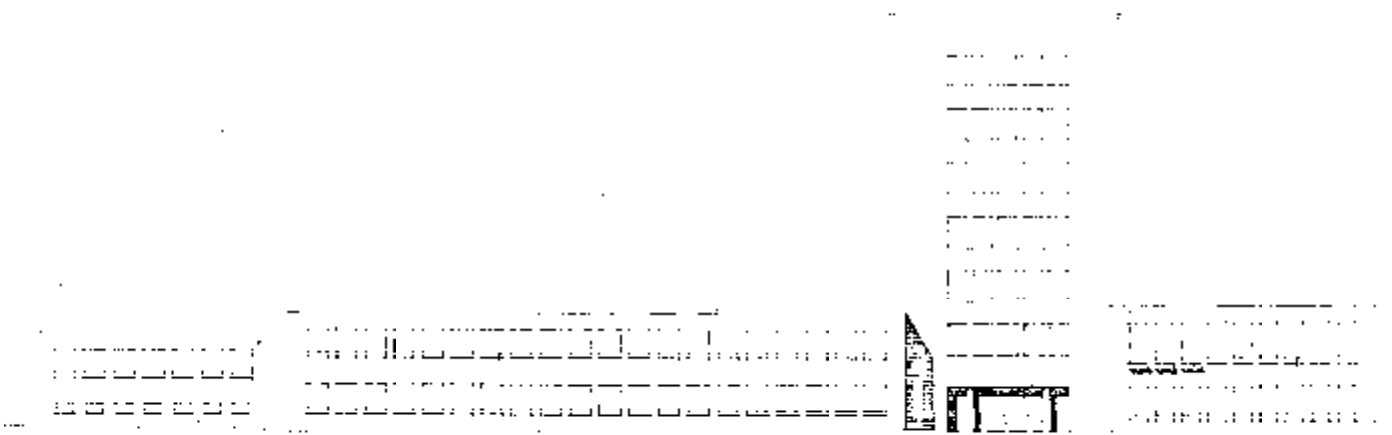
rakennuksessa roiskerapatut, mutta matalan sokkelin käsittely vaihtelee eri rakennusosissa. Sokkelin pinta on ensisijaisissa julkisivuissa punagraniittia ja toissijaisissa julkisivuissa sävyltään vastaavaa pesubetonilaattaa. Autotallisiivessä (siipi F) sokkelin koristeellinen liuskekivipäällyste nousee lähes kahden metrin korkeudelle. Se on ladottu suorakulmaisista, vaihtelevan kokoisista liuskekivilaatoista.

Ikkunat ovat valkoiseksi maalattuja puuikkunoita, joissa pääsääntöisesti on vaakasuuntainen, matala tuuletusosa ikkunan alareunassa. Ikkunatyyppejä toisuu rakennuksen eri tyyppeissä tiloissa eri korkuisena. Maaherran tilojen ikkunoissa on koristeelliset ikkunakalterit ikkunan alaosan edessä ja osassa ikkunoista lisäksi metallirakenteinen kukkalaatikon teline. Kaiteet ovat metallipinnakaiteita, joihin niin ikään paikoin liittyy kukkalaatikkotelineitä.

Ulko-ovet ovat puuovia ja rautaovia. A-siiven pääsisäänkäynnin ja D-siiven veroviraston sisäänkäynnin ovet ovat lasitettuja rautaovia ja viiden muun tärkeimmän sisäänkäynnin ovet tammiovia. Kaikki tammiovet ovat yksilöllisesti suunniteltuja ja keskenään erilaisia. Tammiovi on C- ja F-siipien välisessä F-sisäänkäynnissä, A-portaaseen johtavassa B-sisäänkäynnissä, B-portaaseen johtavassa sisäänkäynnissä sekä pohjoisjulkisivulla asuntosiiven E-sisäänkäynnissä ja ravintolasiiven D-sisäänkäynnissä. Kaksi viimeksi mainittua näistä ovista on kunnostettuna edelleen paikallaan.

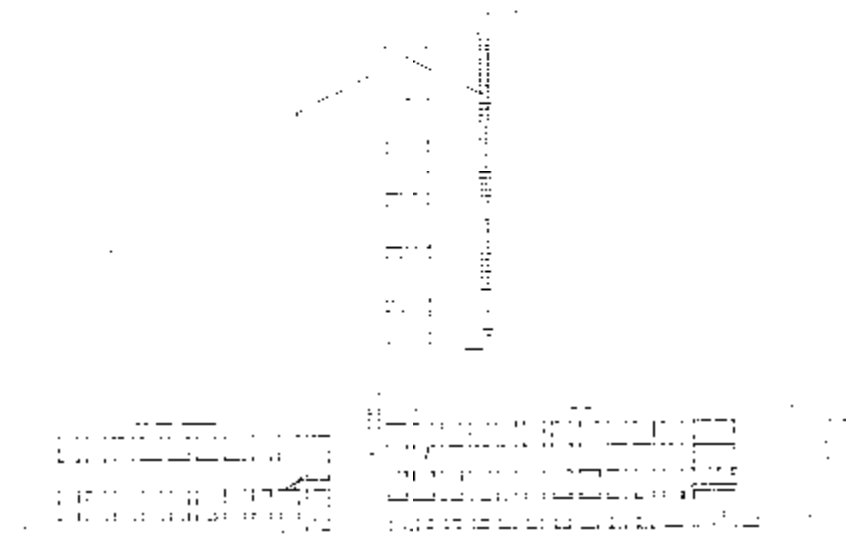
Julkisivuihin tuo vaihtelua muutamien pienien ulokeparvekkeiden ja -katokset, joiden muotoilussa ja sijoittelussa on modernille arkkitehtuurille ominaista epäsymmetriaa.

JULKISIVU ETELÄÄN

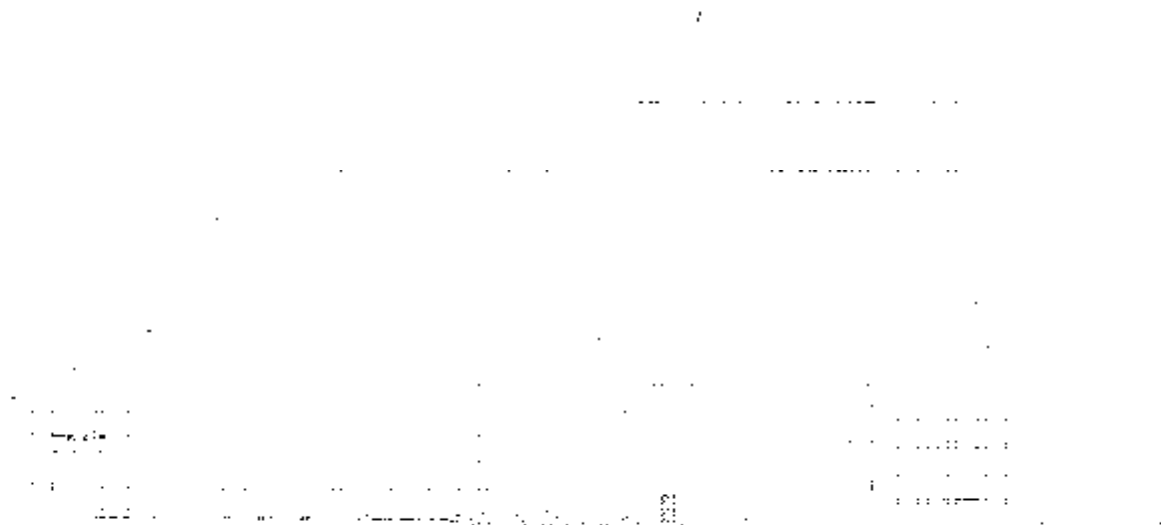
JULKISIVU POHJOISEEN

! Aukeaman piirustukset Kouvolan kaupungin rakennusvalvonta.

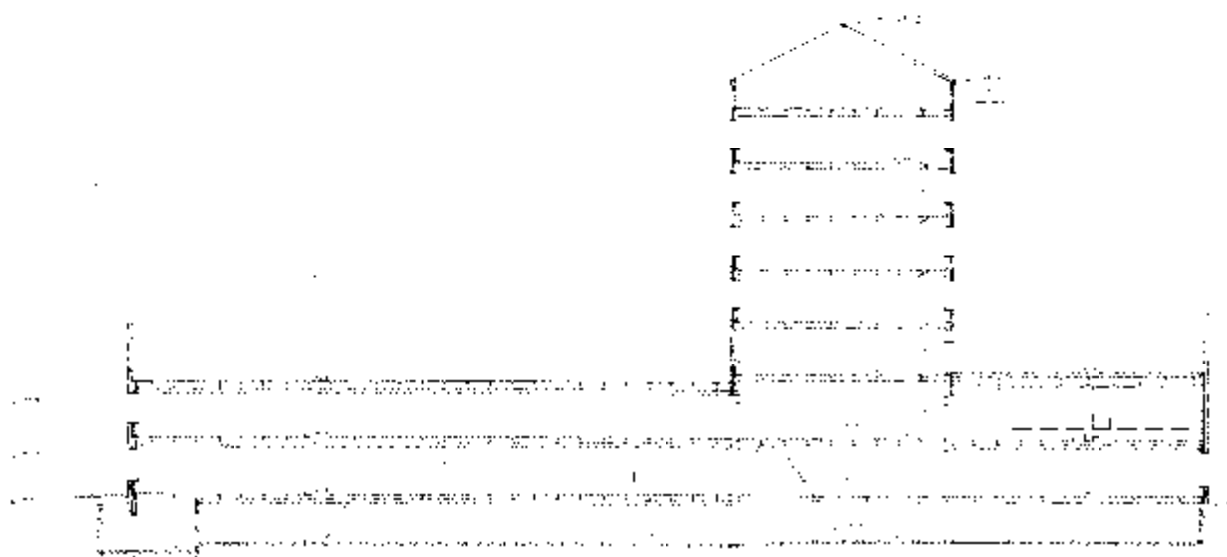

JULKISIVU ITÄÄN

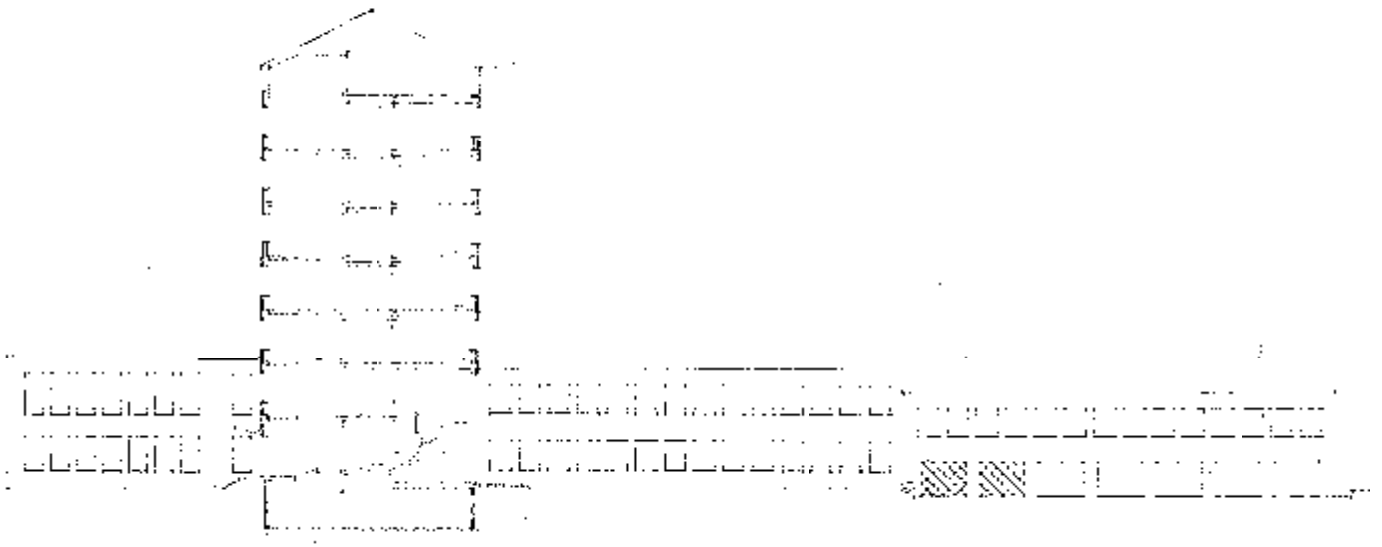

LEIKKAUS A-A

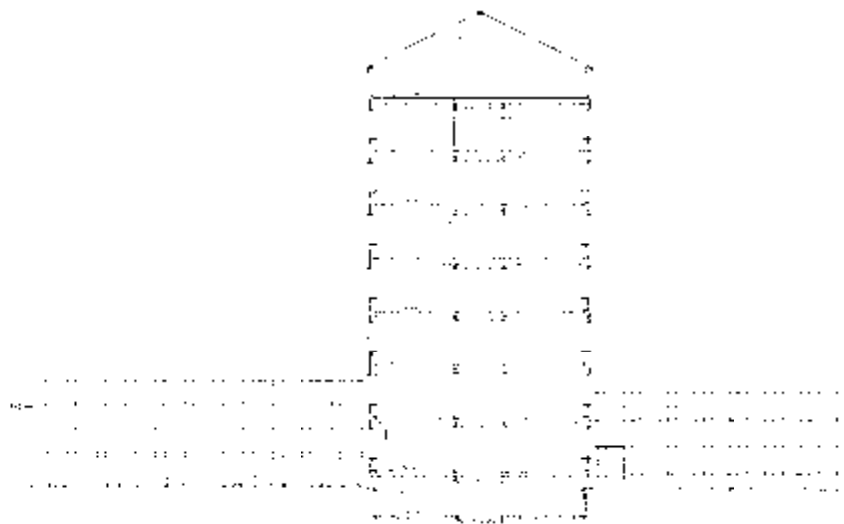

LEIKKAUS B-B

! Aukeaman piirustukset Kouvolan kaupungin rakennusvalvonta.

LEIKKAUS C-C

SISÄTILAT

Eri toimintoja on sijoitettu omiin kerroksiinsa sekä matalampiin siipirakennuksiin. B- ja C-siivet sekä A-siiven alin kerros ovat lääninhallituksen ja lääninkonttorin käytössä. Niitä yhdistää avara eteishalli, jonka yhteydessä on laaja yleisöalue. Eteishallia valaisee kahden kerroksen korkuinen länsi-ikkuna, jonka vierelle sijoitettu vapaasti kaartuva avoporras yhdistää ensimmäisen ja toisen kerroksen toisiinsa. B-siiven toisen kerroksen maaherran huone ja neuvottelusali erottuvat julkisivussa korkeiden ikkunoiden ansiosta.

A-osan toimistokerrokseen on sijoitettu maanviljelysinöörin piirikonttori, tie- ja vesirakennuspiirikonttori, rakennushallituksen piirikonttori ja maanmittauskonttori arkistoineen. Rakennuksen laajuinen kellari on arkisto- ja varastokäytössä, minkä lisäksi

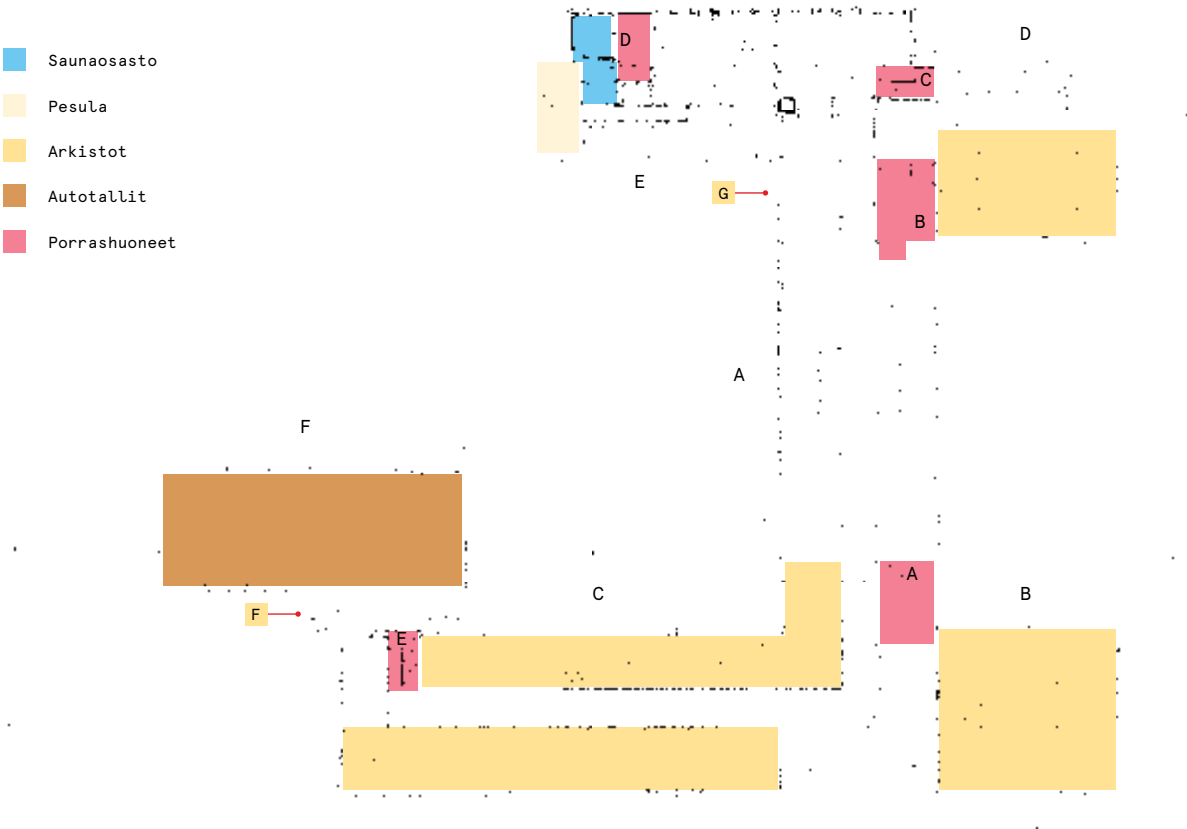
siellä on teknisiä tiloja sekä vaatimattomat saunaosasto ja pesutupa kuivaushuoneineen.

Pohjoispään D- ja E-siipien 1. kerros on veroviraston tiloja yleisöauloineen. E-siiven toiseen kerrokseen on järjestetty viisi asuntoa. Yksi kaikkiaan kuudesta asunnosta on E-siiven ensimmäisessä kerroksessa. D-siiven yläkerrassa on rakennuksen käyttäjien ravintola. F-siiven yläkerroksessa toimii lääninlääkärin, kättilön ja terveysisaren vastaanotto. Niiden alle on sijoitettu autotalleja.

Rakennuksen pohjaratkaisu perustuu keskus-käytävän varrelle ryhmiteltyihin työhuonetiloihin 1950-luvulla suunnitelluille valtion virastorakennuksille tyypilliseen tapaan. Korkean rakennusosan eteläpääty varattiin kussakin kerroksessa aulatilalle. Käytävän pohjoispäähän on järjestetty pienempi aulamainen tila komeine maisemaikkunoineen.

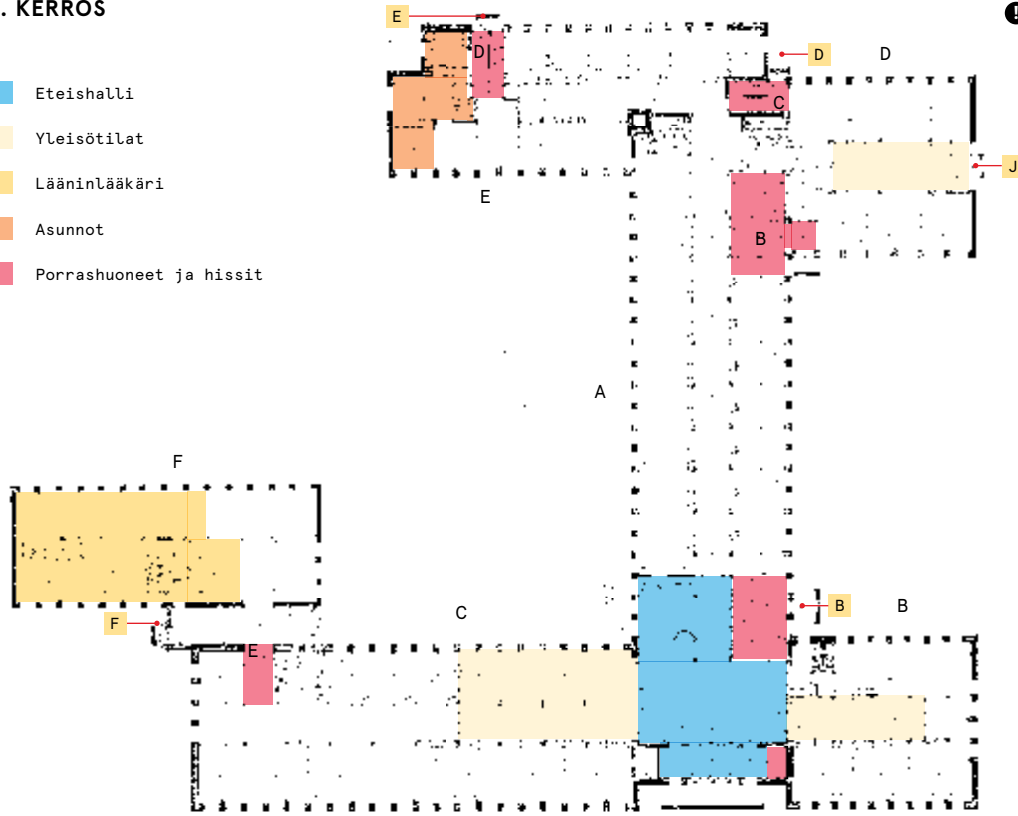
KELLARIKERROS

- Saunaosasto
- Pesula
- Arkistot
- Autotallit
- Porrashuoneet

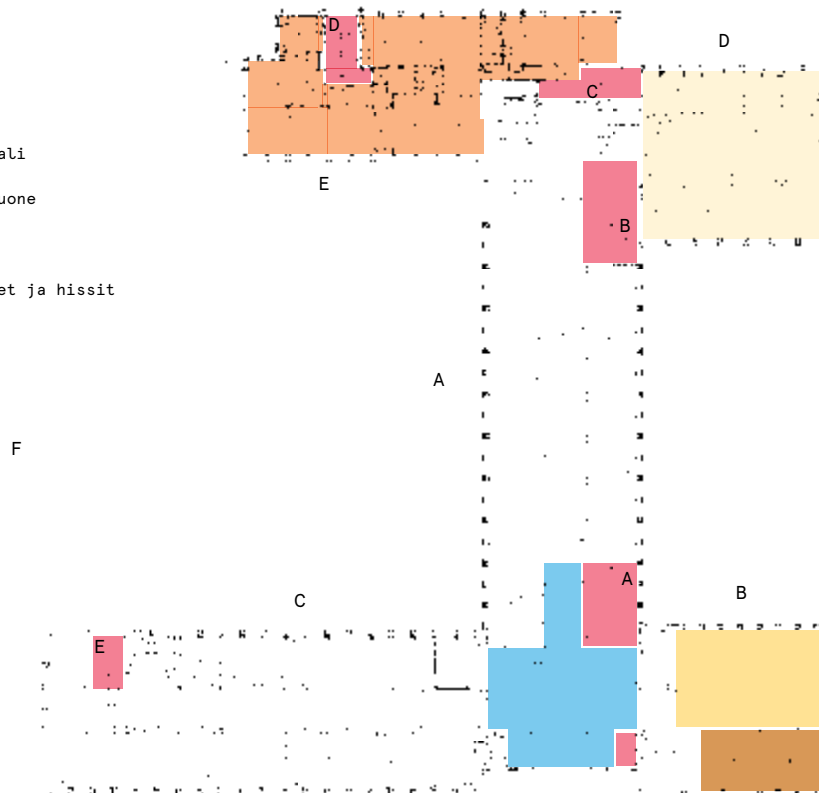
1. KERROS

- Eteishalli
- Yleisötilat
- Lääninlääkäri
- Asunnot
- Porrashuoneet ja hissit

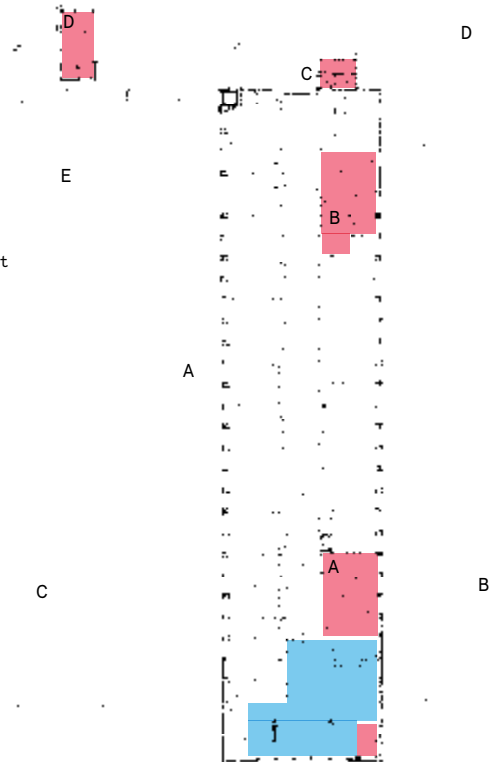
2. KERROS

- Ylähalli
- Ravintola
- Neuvottelusali
- Maaherran huone
- Asunnot
- Porrashuoneet ja hissit

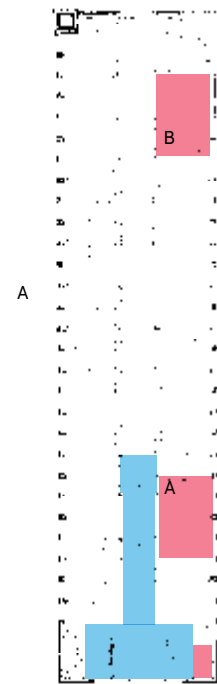

3. KERROS

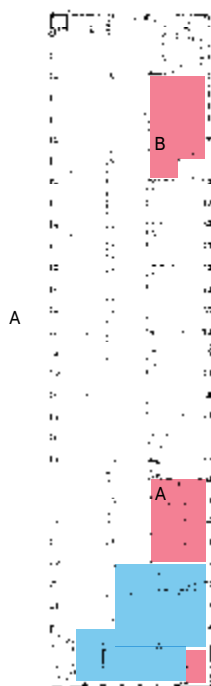
■ Kerrosaulat
■ Porrashuoneet ja hissit

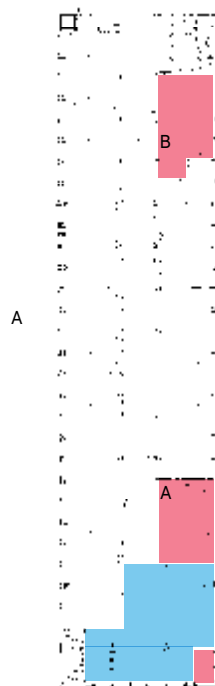
4. KERROS

5. KERROS

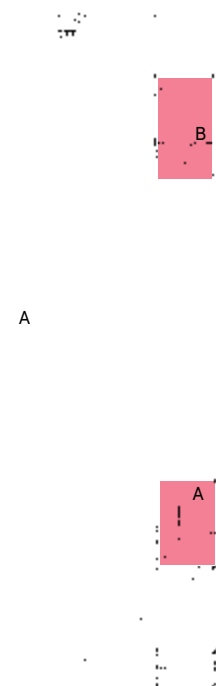
6. KERROS

7. KERROS

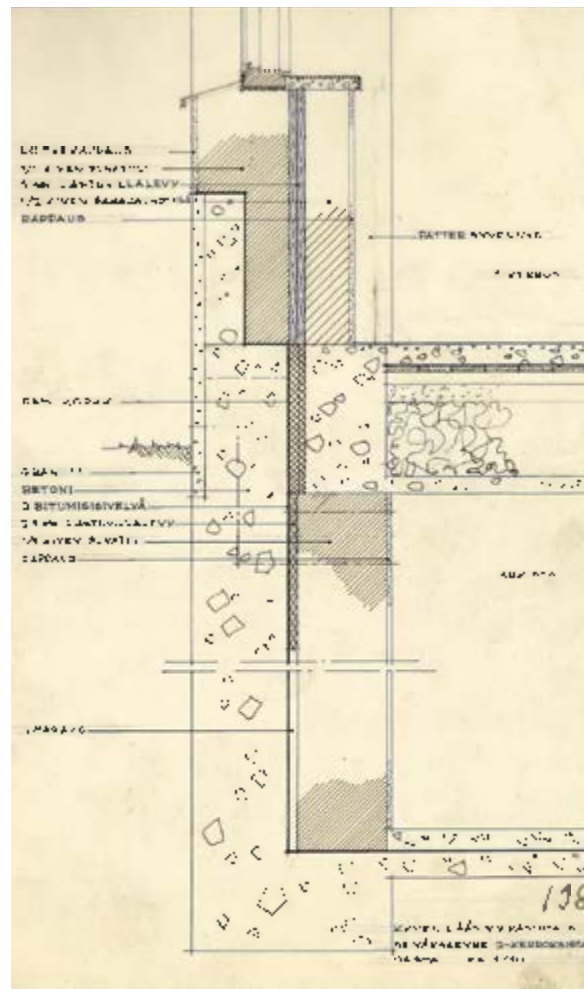
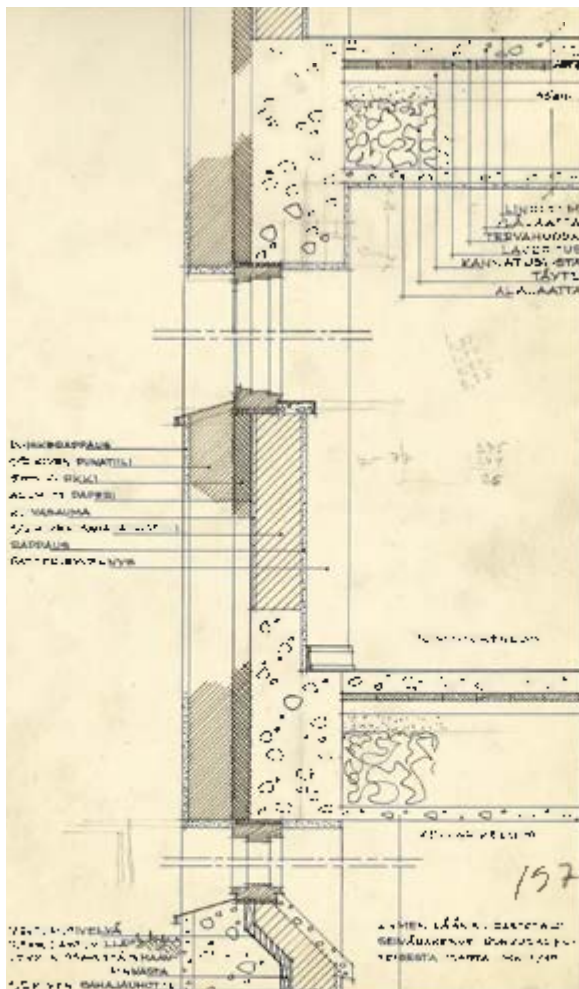
ULLAKKO

Sisätilojen materiaalit ovat ajalleen ominaisesti rationaalisia, mutta huolellisesti valittuja ja toteutettuja. Eteishallissa ja porrashuoneissa lattia on mosaiikkibetonia, jota on rytmitetty sinkki- ja messinkilistoin. Samaa mosaiikkibetonia on käytetty rakennuksen ikkuna-penkeissä. Muissa kulutuksenkestoja vaativissa tiloissa, kuten yleisötiloissa ja käytävillä, lattia on kumimattoa. Työpiirustuksissa kerroskohtaisiin aulatiloihin on hahmoteltu maton avulla tehtäviä graafisia kuvioiteja.

Maaherran huoneessa lattiaparketti on saarnea ja neuvottelusalissa tammea. Jalkalistat ovat maalattua puuta. Sisäövet ovat näissä tiloissa mahonkiset.

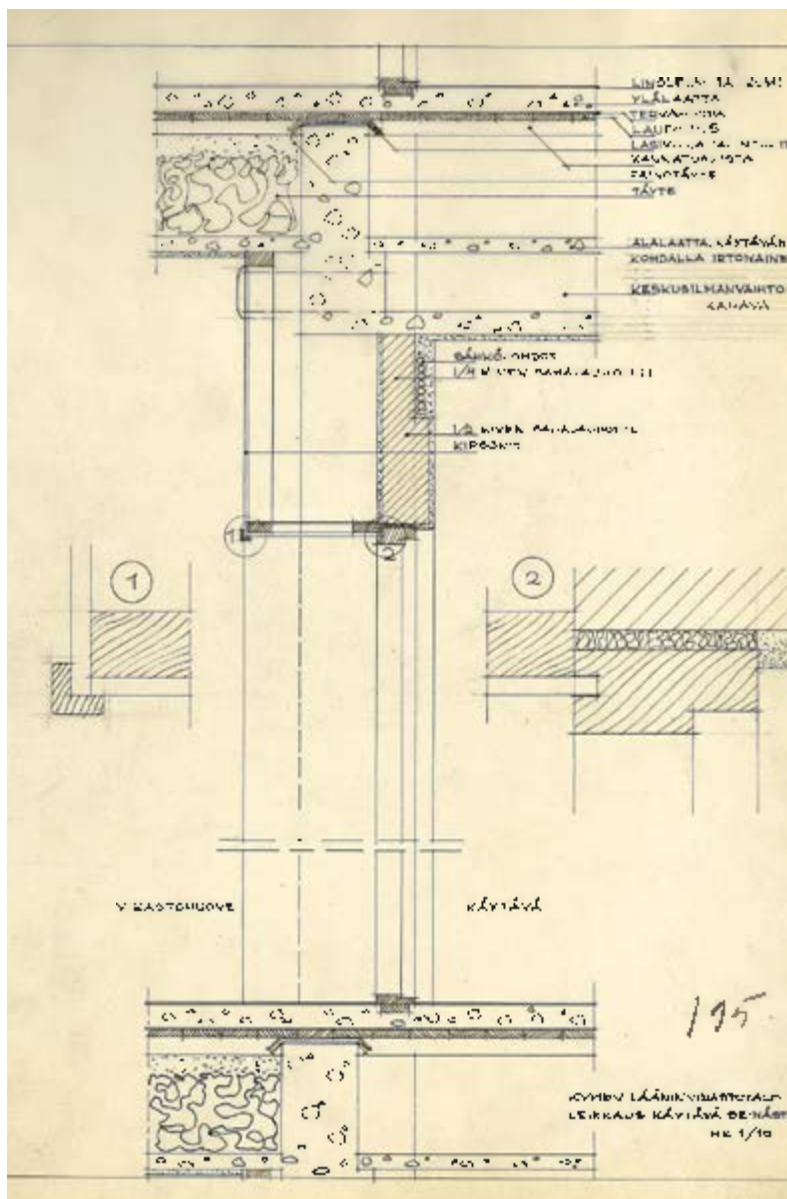
! Aukeaman piirustukset Senaatti.

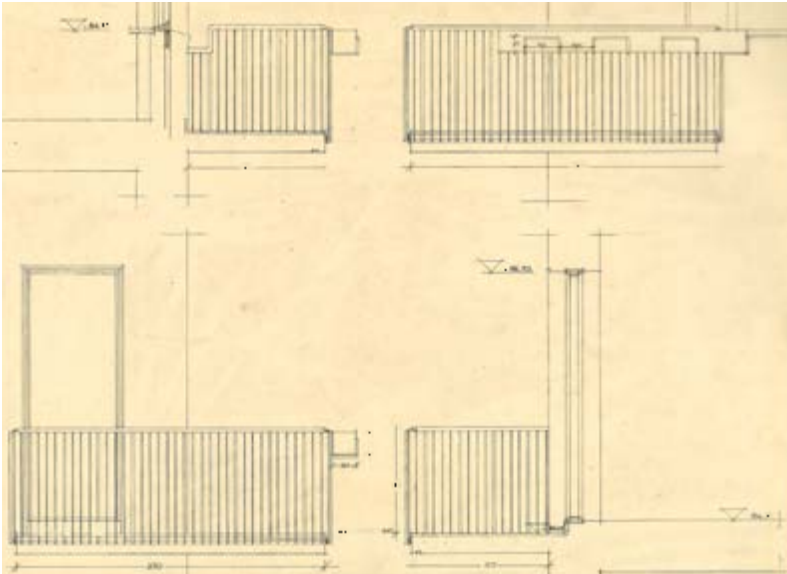
RAKENTEET JA TALOTEKNIikka

Käytetyt rakenteet ja talotekniset ratkaisut ovat ajalleen tyypillisiä. Perustukset ovat betonia ja paikalla rakennetussa rungossa on käytetty puna- ja sahajauhottiiltä ja betonia. Välipohjissa on kantavat teräsbetonipalkit betonisella pinta- ja alalaatalla. Betonilaattojen välissä on täytteenä kutterilastua ja painotäytteenä masuunikuonaa.

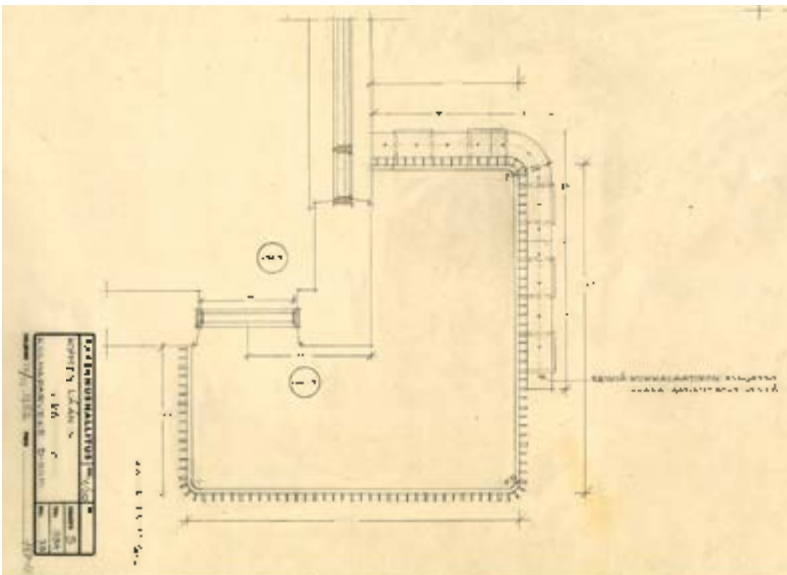
Rakennuksessa on keskuslämmitys vesikiertoisella patteriverkostolla. Rakennusmuodon sisään integroitu punatiilinen piippu kohoaa katonharjan yläpuolelle. Lämmityskattilat ja polttoainevarastot ovat kellarikerroksessa. Levypatterit on sijoitettu ikkunoiden alle. Rakennuksessa on painovoimainen ilmanvaihto. Huoneiden poistoilmakanavat on koottu ullakkotiloissa, joista ne johdetaan katolle.

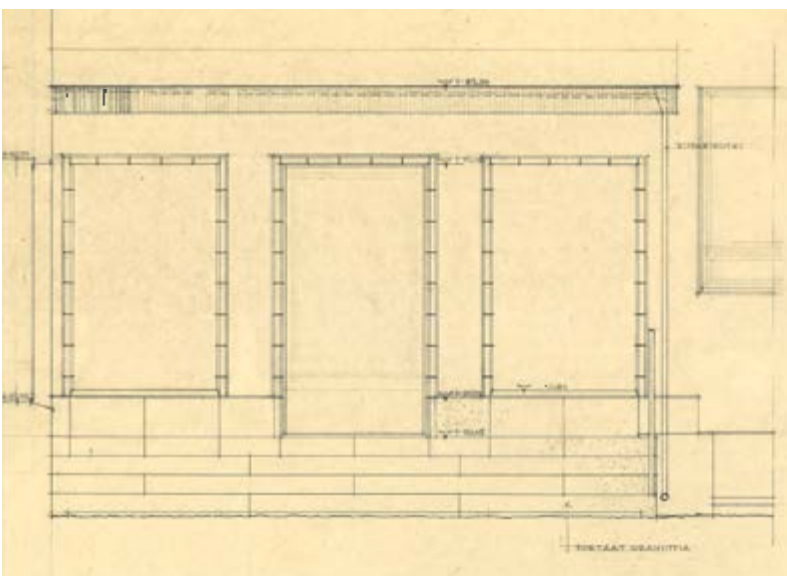
← Rakenneleikkaus-
toimistohuoneen
ja käytävän välistä.
Rakenneleikkaus-
ta ei ole signee-
rattu.

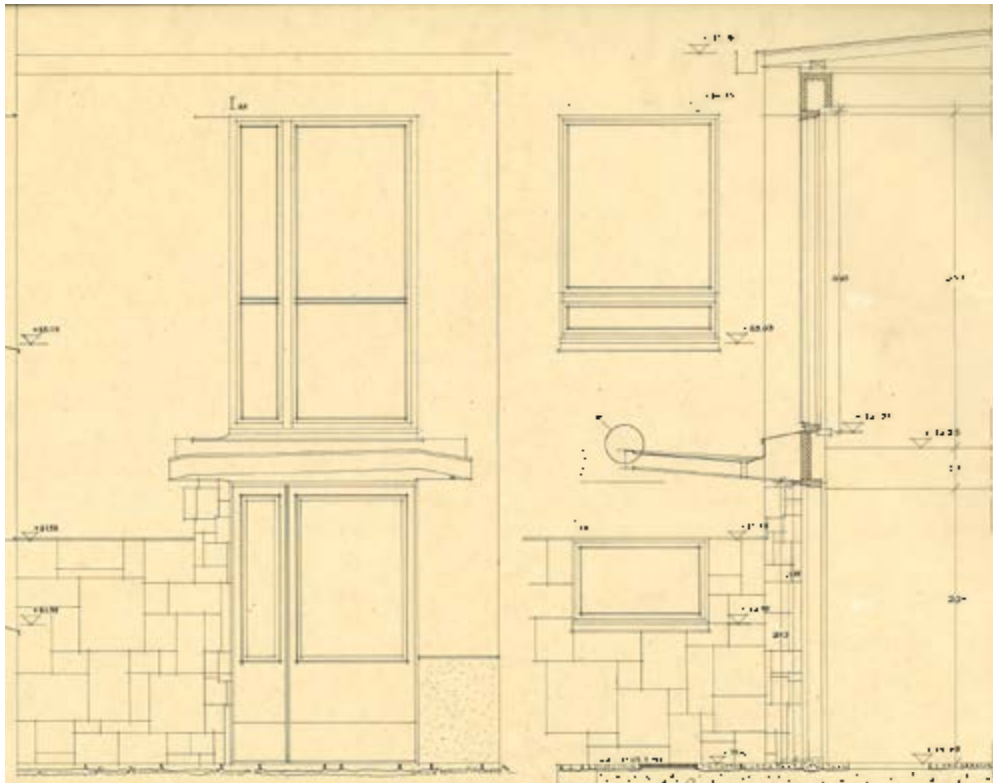
1 Aukeaman piirustukset Senaatti.

← Julkisivun detaljeja. Asuntosii-
ven kulmaparveke
pinnakaiteineen ja
kukkatelineineen
on edelleen ole-
massa.

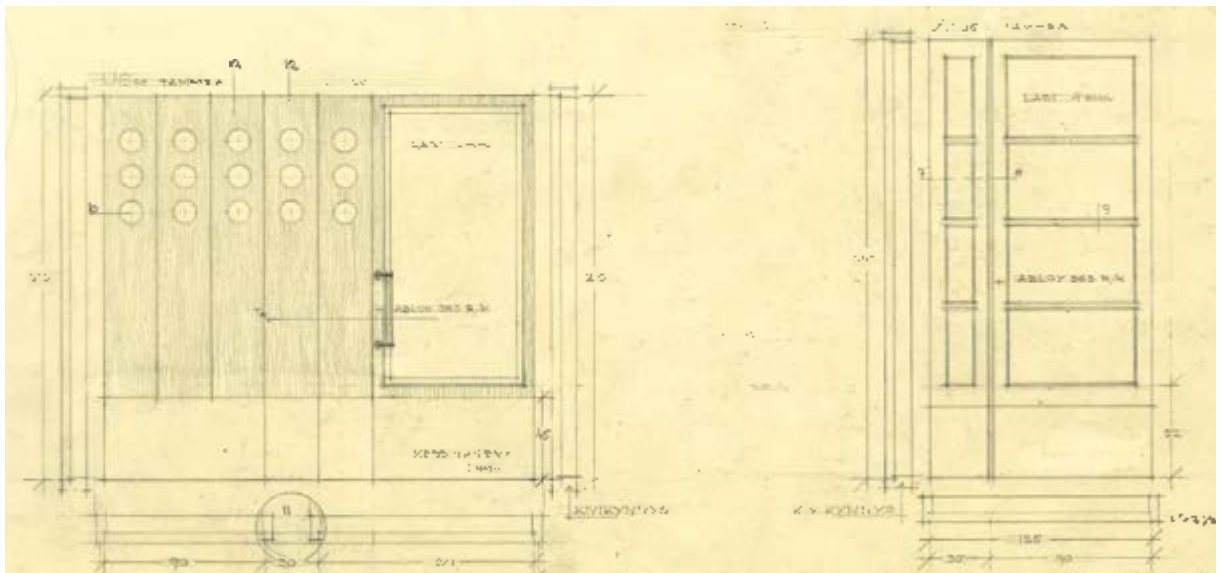

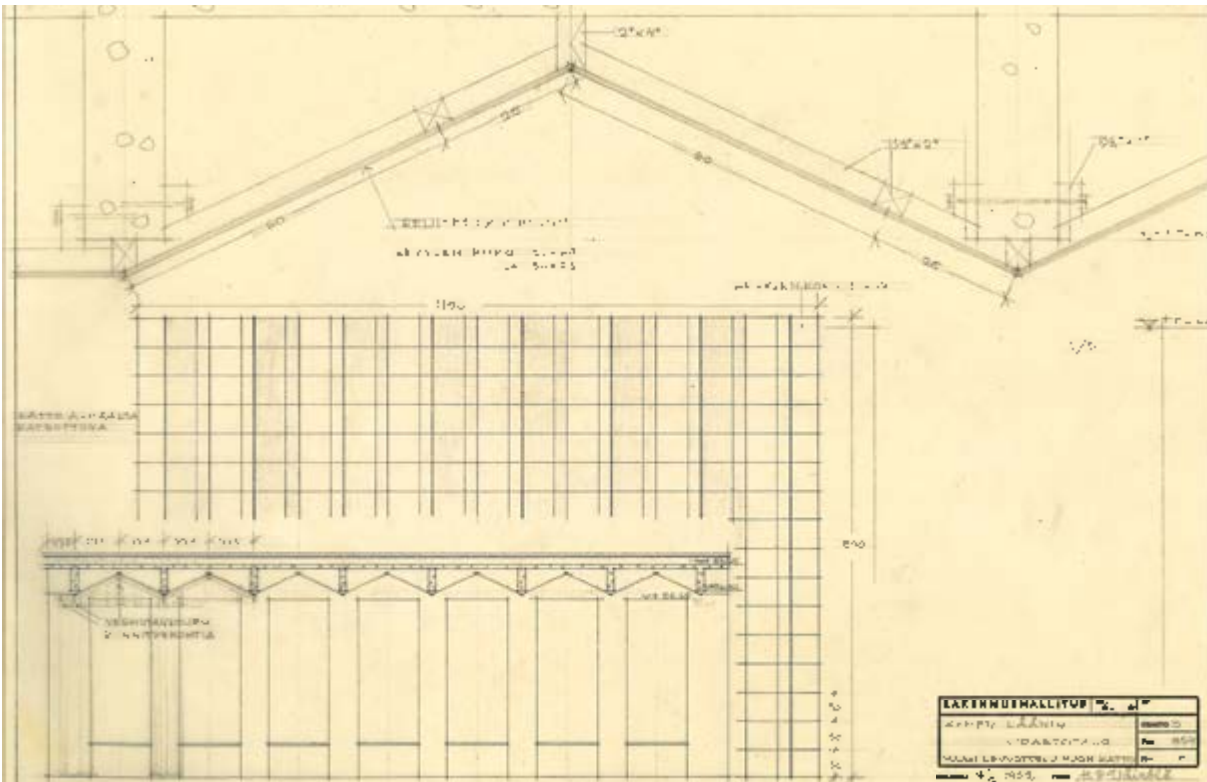
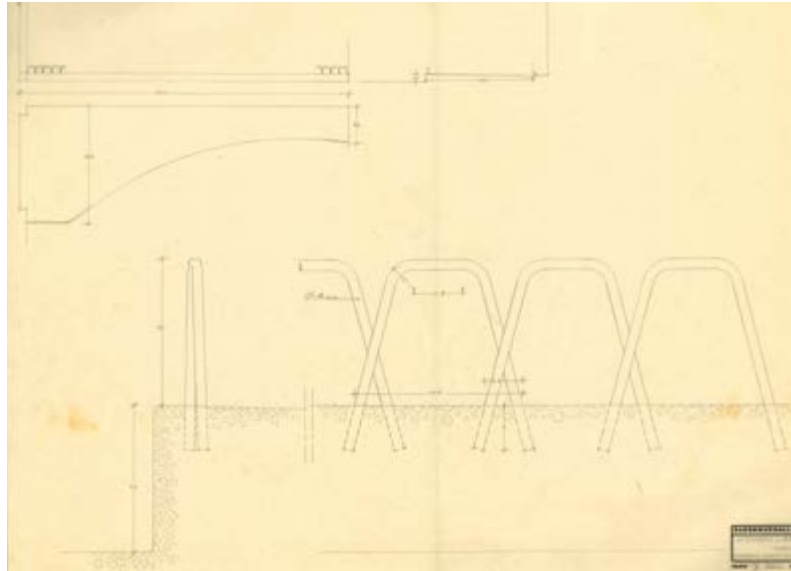
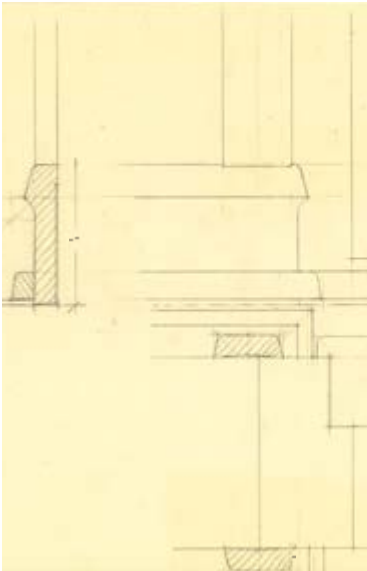
← A-porrashuoneen
sisäänkäyntikatok-
sen reuna on ry-
pytettyä kupari-
peltiä. Tammiovea
ympäri keltai-
nen klinkkerilaa-
toitus, jota joko
ei toteutettu tai
joka on poistet-
tu myöhemmin.
Alkuperäinen ovi
oli lasiaukollinen
tammiovi.

← Sisäänkäynti F lip-
pakatoksineen ja
liuskekivilaatoi-
tuksineen. Alku-
peräinen tammiovi
on vaihdettu myö-
hemmin metalli-
lasioveen.

↓ Sisäänkäyntien E
ja D tammiovet
ovat kunnostettui-
na edelleen pai-
kallaan.

↑↑ Detaljeja sisätiloista: jalka- ja vuorilistat sekä eteishallin betoninen kukkataso metallikaarireunuksineen.

↑ 2. kerroksen neuvottelusalin taitteinen kipsilevykatto on rytmitetty ikkunajaon mukaan.

! Sivun piirustukset Senaatti.

3.4 Muutosvaiheet

KÄYTTÄJÄMUUTOKSET

1954– Kymen lääninhallitus, lääninkonttori, verovirasto, lääninlääkäri, maanviljelysinsinöörin piirikonttori, tie- ja vesirakennuksen piirikonttori, rakennushallituksen piirikonttori, maanmittauskonttori

1977– Kymen lääninhallitus, lääninkonttori, kaavoitus- ja rakennustoimisto, perimistoimisto, rangaistusten täytäntöönpanotoimisto, sosiaali- ja terveystoimisto, läänin verovirasto, piirirakennustoimisto

1997– Etelä-Suomen lääninhallituksen Kouvolan palveluyksikkö, Valtion kiinteistölaitoksen Kaakkois-Suomen kiinteistöalue

1999– Etelä-Suomen lääninhallituksen Kouvolan palveluyksikkö, Senaatti-kiinteistöt (nimi v:sta 2001), Kaakkois-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto)

2010– Kaakkois-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

Rakennuksessa on toiminut lisäksi ainakin Kymen läänin taidetoimikunta. Käyttäjätiedot ovat pääosin peräisin rakennuslupapiirustuksista, ja muutoksia on voinut tapahtua myös näiden ajankohtien välillä.

Kymen lääni lakkautettiin lääniuudistuksessa 1997, ja sen alueet, nykyiset Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat, liitettiin Etelä-Suomen lääniin. Uuden läänin keskuspaikakasi valittiin Hämeenlinna, mutta alueelliset palveluyksiköt työ- ja elinkeinokeskukseen jäivät Helsinkiin ja Kouvolaan. Kouvola sai työvoima- ja elinkeinokeskuksen, sillä paikkakunnalla toimivat keskeisimpien viranomaisten, kuten kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun, maaseutuelinkeinopiirin ja työvoimapiirin pääpaikat.¹⁸

Vuoden 2010 valtion aluehallinnon uudistus tarcoitti läänien toimintojen korvaamista Aluehallintovirastoilla (AVI) ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla (ELY). Etelä-Suomen aluehallintoviraston Kouvolan-toimipiste on sijoitettu Pohjolataloon ja Kaakkois-Suomen ELY-keskus Salpakeskukseen.

¹⁸ Juvonen 2003, 85.

MUUTOSTYÖT

Salpakeskuksen muutostyöt ajoittuvat pääosin käyttäjämuutosten yhteyteen. Taloteknisiä muutos- ja korjaustyöitä sekä väliseinämuutoksia on tehty koko rakennuksessa eri aikoina ja pintamateriaaleja on uusittu. Alkuperäiset linoleum- ja kumipinnat ovat korvautuneet uudella linoleumilla ja muovimatolla. Mosaiikkibetonipinnat ovat säilyneet. Merkittävimmät korjausvaiheet ajoittuvat 1970-luvun loppuun, vuosituhatteen vaihteeseen ja vuosille 2011–12.

Rakennus on muutoksista huolimatta säilyttänyt olennaiset alkuperäiset piirteensä hyvin sekä sisätiloissa että rakennuksen ulkopuolella. Näkyvimpiä muutoksia ovat tontille myöhemmin lisätyt auto-suoja- ja huoltorakennukset sekä pääsisäänkäynnin lasikatos. Ajoittamatta jäivät kellarin väestönsuojien rakentaminen, E-siiven viimeisten asuntojen muutos toimistokäyttöön, vesikaton muutos alkuperäisestä tiilikatteesta toiseen materiaaliin sekä korkean tiilipiipun katkaiseminen vesikaton linjaan.

Tässä kappaleessa on lueteltu tietoon saadut rakennusta koskevat korjaus- ja muutostyöt, joita on arvioitu eri ajankohtina käytettyä rakennuslupa-aineistoa vertaamalla. Osa muutoksista näyttää tapahtuneen lupaprosessin ulkopuolella näiden ajankohtien välillä.

KORJAUS- JA MUUTOSTYÖT 1977

- Suunnittelijat: Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, Jorma Hintsala (ARK), Insinööritoimisto Korkee, Helander & Co (RAK), Insinööritoimisto Erkki Kailio (LVI), Kuusaan Sähköinsinööritoimisto Oy (S).
- A-osan 5. kerroksessa tie- ja vesirakennuspiirin sekä 6. ja 7. kerroksessa maanmittauskonttorin tilat otettiin muuhun käyttöön. 5. ja 6. kerrokseen muuttaneelle verovirastolle tehtiin lisää toimistoja ja kerrosaula pieneni. 5. kerroksen aulasta rajattiin pieni kahviotila. 7. kerroksen maanmittauskonttorin arkisto muutettiin piirirakennustoimistoksi. Laajassa tilamuutoksessa lähinnä keskikäytävän, porrashuoneiden, hissien ja wc-tilojen sijainti ja

laajuus pysyivät ennallaan. Eteläpäätyyn asennettiin pienoiskeittiö.

- C-siiven 1. kerroksen yleisötila rakennettiin toimitoiksi.
- D- ja E-siipien 1. kerroksen veroviraston tilat otettiin sosiaali- ja terveystoimiston käyttöön, ja verovirasto muutti 5. ja 6. kerrokseen. E-siiven 1. kerroksen asunto otettiin toimistokäyttöön ja 2. kerroksen kaksi itäpään asuntoa muutettiin ravintolan keittiön sosiaali- ja varastotiloiksi sekä toimitoksi. Asunto-osan länsipäässä kahdesta kahden huoneen asunnosta muodostettiin yksi kolmen ja yksi yhden huoneen asunto.
- D-siiven 2. kerroksessa ravintolan keittiöön ja sosiaali-tiloihin tehtiin tilamuutoksia.
- F-siiven 1. kerroksessa lääninlääkärin tilat muutettiin kaavoitus- ja rakennustoimistoksi, mikä aiheutti pieniä muutoksia tilajaossa. Lääninlääkärin tilat siirtyivät E-siiven 1. kerrokseen.
- A-osan kellarissa kattilahuone muutettiin lämmönjakohuoneeksi, polttoainevarasto varastotiloiksi ja varasto vesimittaritilaksi. Tilaan lisättiin uusi sisäänkäynti ulkoportaineen ja katoksineen (nykyinen sisäänkäynti G). Varastotiloja muutettiin puusepänverstaaksi ja sosiaali-tiloiksi. Lisäksi tiloihin rakennettiin tekninen tila ja wc sekä tehtiin pieniä muutoksia varastotiloissa.
- C-siiven kellarin arkistossa käytävän seinät poistettiin ja tila rajattiin seinin A-osan käytävästä.
- E-siiven kellarissa muutettiin sauna-, pesuhuone- ja pukuhuonejärjestelyä ja puukiuas vaihdettiin sähkökiukaaseen. Kattilahuone muutettiin lämmönjakohuoneeksi ja varastotiloihin rakennettiin uusi kylmävarasto ikkunoihin lisättyine lämmöneristysrakenteineen ja metallisäleikköineen.

MUUTOSTYÖT 1989–1990

- Rakennuksessa tehtiin sisäisiä tilamuutoksia Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimiston toimesta.
- Talonmiehen asuntoa muutettiin.
- Kellarin laajennus väestönsuojatiloilla käytävään tehtiin mahdollisesti samassa yhteydessä, mutta varmuutta ajankohdasta ei saatu.

MUUTOSTYÖT 1996

- Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Andersson & Co.
- C-siiven 1. kerrokseen lisättiin eteishalliin avautuva palveluysikkö. Eteishallin vastaiset lasiovet siirrettiin käytävän keskivaiheille.
- C-siiven kellarin arkiston ja 1. kerroksen välinen kierreporras poistettiin ja korvattiin uudella kaksivartisella portaalla. Arkisto jaettiin väliseinän etu- huoneeseen ja kahteen arkistohuoneeseen.

MUUTOSTYÖT 1998–2000

- Suunnittelijat: Arkkitehtitoimisto Junkkari-Käppi-Toppila Oy (ARK), JP-Talotekniikka Oy (LVI), Insinööritoimisto Proval Oy (RAU).
- Siipien D ja E kellarissa tehtiin muutoksia. Saunaosasto ja sen oheistilat uusittiin, ja arkistoon ja varastotiloihin tehtiin muutoksia. Tontille rakennettiin kaksi uutta jätekatosta. Osa ulko-ovista ja ikkunoista uusittiin sekä vanhoja säilytettäviä huoltomaalattiin.
- Lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmään, vesi- ja viemärijärjestelmään sekä ilmastointijärjestelmään tehtiin muutostöitä. Ullakolle rakennettiin ilmanvaihdon konehuone. Rakennusautomaatiojärjestelmään tehtiin muutostöitä.

MUUTOSTYÖT 2003

- Suunnittelija: LCA Engineering Oy.
- A-osan 7. kerroksen sähkö- ja ATK-järjestelmä uusittiin.
- Lisäksi tehtiin 2003–2004 LVIS-järjestelmien uudesta sisältänyt peruskorjaus kerroksissa 4.–7. Etelä-Suomen lääninhallituksen palveluysikkö tiloissa.

PERUSKORJAUS 2006–2007

- Suunnittelijat: Arkkitehtisuunnittelu Oy Kari Karjalainen ja Vesa Juola (ARK), KCC Kouvolan konsulttikeskus Oy (RAK), Insinööritoimisto Niemi & Co Oy (LVIS).
- Taloteknisiä järjestelmiä uusittiin koko rakennuksessa.

VUOSIKORJAUKSET 2008

- Suunnittelija: LVI-suunnittelu Visatek Oy.
- D-siiven ravintolakeittiölaitteita ja -varusteita uusittiin.

KATON KORJAUS 2009–2010

- Vesikate muutettiin tiilikatteeksi koko rakennuksessa. Villiviini poistettiin julkisivusta. Suunnittelija: Arkkitehtisuunnittelu Pakkanen Oy.

PERUSKORJAUS 2011–2012

- Suunnittelijat: Arkkitehtitoimisto Käppi Oy (ARK), Kymen Rakennesuunnittelu Oy (RAK), Etteplan Oyj (LVIS).
- 1. kerroksen eteishalliin rakennettiin palvelupiste sekä lisättiin kalusteita ja ns. brändiseinä. F-siivessä tehtiin tilamuutoksia. B-siiven 1. kerroksen kokoustilat järjesteltiin uusin lasiseinän.
- 1.–3. kerroksessa lattioiden ja ulkoseinien liitoskohdat tiivistettiin, lattia-, katto- ja seinäpintoja uusittiin, vanhoja väliovia kunnostettiin, wc-tiloja uusit-

tiin, vuonna 1999 uusimatta jääneet vanhat ikkunat uusittiin ja aulaan ja käytäville lisättiin kalusteita.

- 4.-7. kerroksessa tehtiin kevyempi remontti kuin alakerroksissa. Lattioiden ja ulkoseinien liitoskohdat tiivistettiin, vuonna 1999 uusimatta jääneet vanhat ikkunat uusittiin, käytäville lisättiin uudet käytäväkalusteet ja taukutilojen ja käytävien välille asennettiin lasiväliseinät ovineen.
- Julkisivurappaus kunnostettiin ja maalattiin, parvekkeet kunnostettiin, syöksytorvet uusittiin, pääsisäänkäynnin yhteyteen rakennettiin lasikatos, tontin luoteissivulle rakennettiin kaksi autokatosta, ja jätekatoksen yhteyteen rakennettiin lauhdutintila.
- Lisäksi tehtiin muutostöiden edellyttämiä LVIS- ja automaatiotöitä.

KORJAUSTYÖT 2014

- D-siiven ruokalan ja tiskaustilan jäähdytys, alueviemäröinti ja pohjaviemäreitit. Suunnittelija: Sweco Talotekniikka Oy.

KORJAUSTYÖT 2015

- Sisäilmatutkimusta seuranneet korjaustyöt E-siiven 2. kerroksessa. Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Käppi Oy.

KORJAUSTYÖT 2017

- Ulko-ovien ja pihakiveyksien uusiminen. Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Käppi Oy.

TULOILMAKONEEN UUSIMINEN 2019

- D-siiven ruokalan ja keittiön tuloilmakoneen uusiminen. Suunnittelija: Sitowise Oy.

MUUTOKSET TONTILLA

Tontin sisäpihan istutusalueiden kaarevat linjaukset ja suuri osa tontin nykyisestä puustosta on peräisin 1950-luvun alkuperäisestä istutussuunnitelmasta. Pääsisäänkäynnin puoleinen piha-alue on saanut nykyisen ilmeensä asemapiirroksessa 1977. Katua reunustavia puita vähennettiin alkuperäisestä ja niiden paikalle järjestettiin pysäköintipaikkoja. Sisäpiha ja tontin pohjoinen piha-alue pysyivät alkuperäisessä muodossaan lukuun ottamatta tontin pohjoisnurkan uutta jätesuojaa ja pyykinkuivaustelinettä.

Tontin pitkälle luoteissivulle lisättiin 2012 kaksi autosuojaa, joiden myötä menetettiin alkuperäisen istutussuunnitelman tonttia reunustanut kaarevalinjainen istutusalue. Autotallisiiven edustalle vuosituhannen vaihteessa sijoitettu jätesuoja häiritsee sisäpihan yhtenäisyyttä autosuojia enemmän, ja se laajeni lauhdutintilalla vuosien 2011–2012 peruskorjauksen yhteydessä. Uudet rakennelmat on sovitettu tontin alkuperäisen rakennuksen arkkitehtuuriin ja ovat selvästi sitä matalampia.

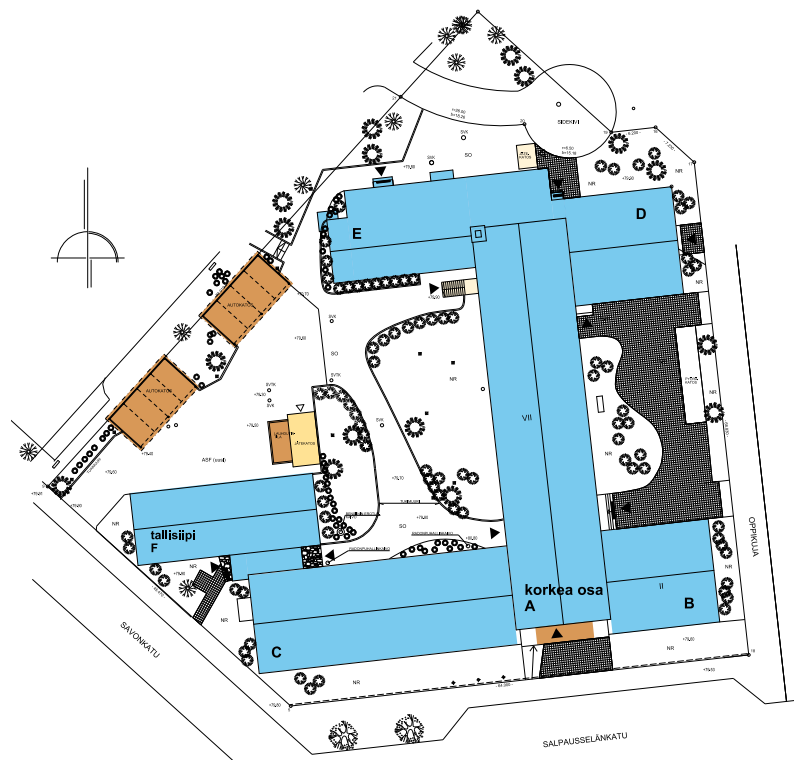
← Lääninvirastotalon tonttikartta istutuksineen on vuodelta 1958.

RAKENNUKSESSA TEHDYT OLEELLISET MUUTOKSET

TONTTI

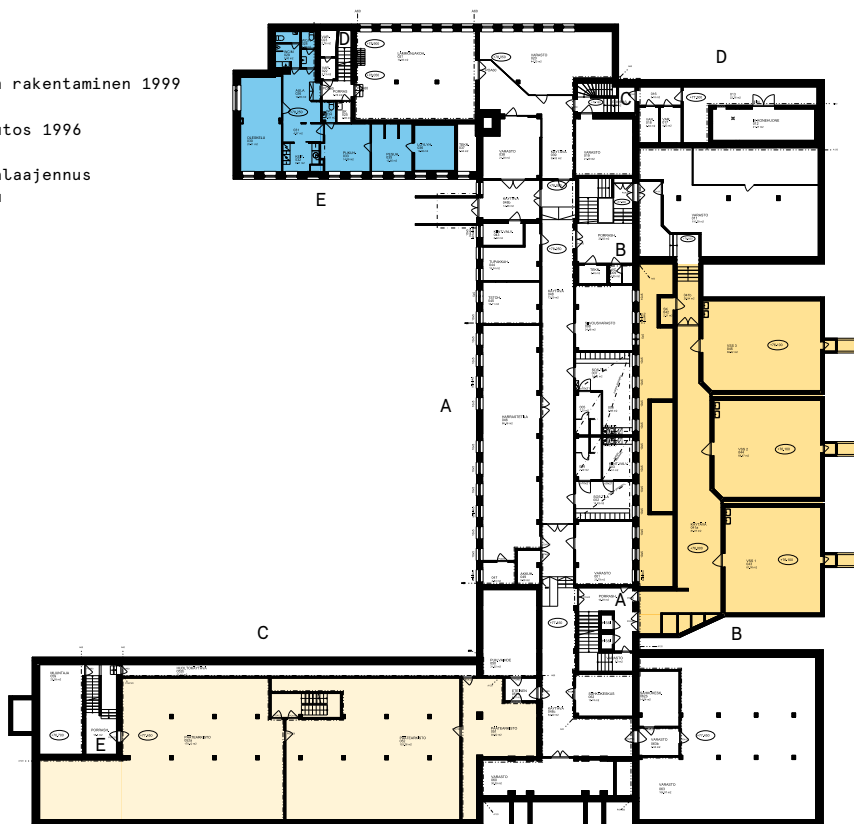
- Uudisrakennus 1954
- Sisäänkäynti ja jätekatos 1977
- Jätekatos 1999
- Pääsisäänkäynnin lasikatos, autosuojat ja lauhdutintila 2012

1 Kaavioiden pohjana käytetyt piirustukset sivuilla 32–34 Arkkitehti-toimisto Käppi Oy 2011.

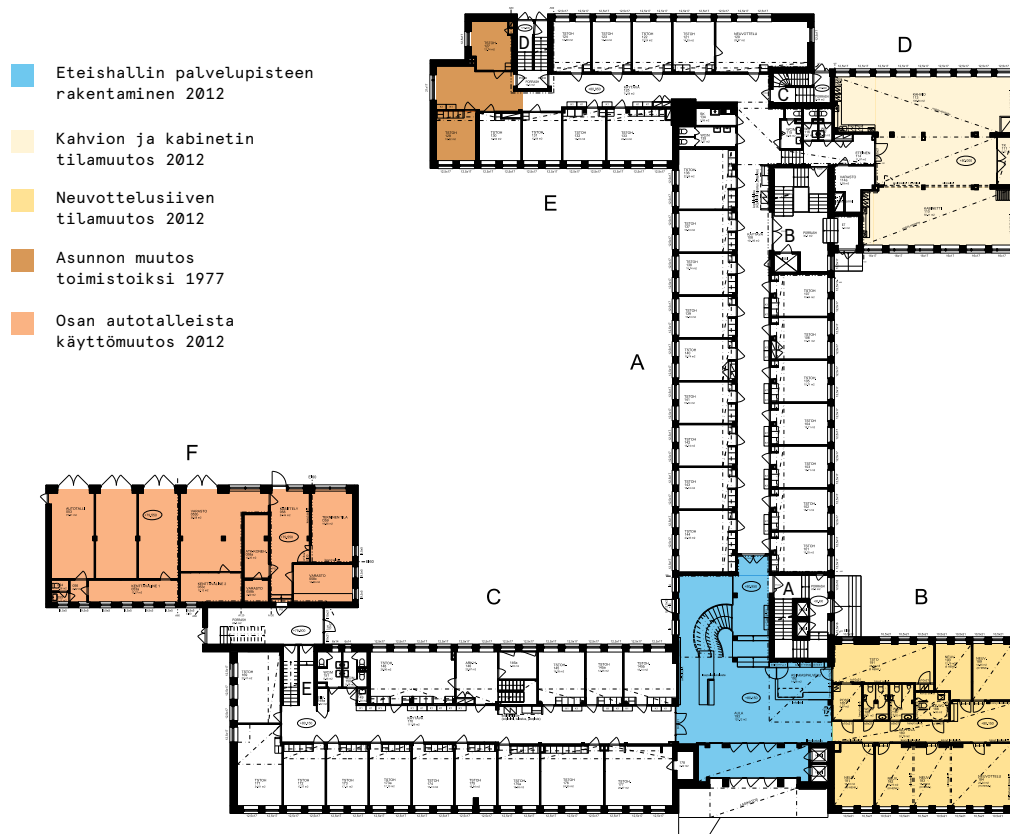

KELLARI

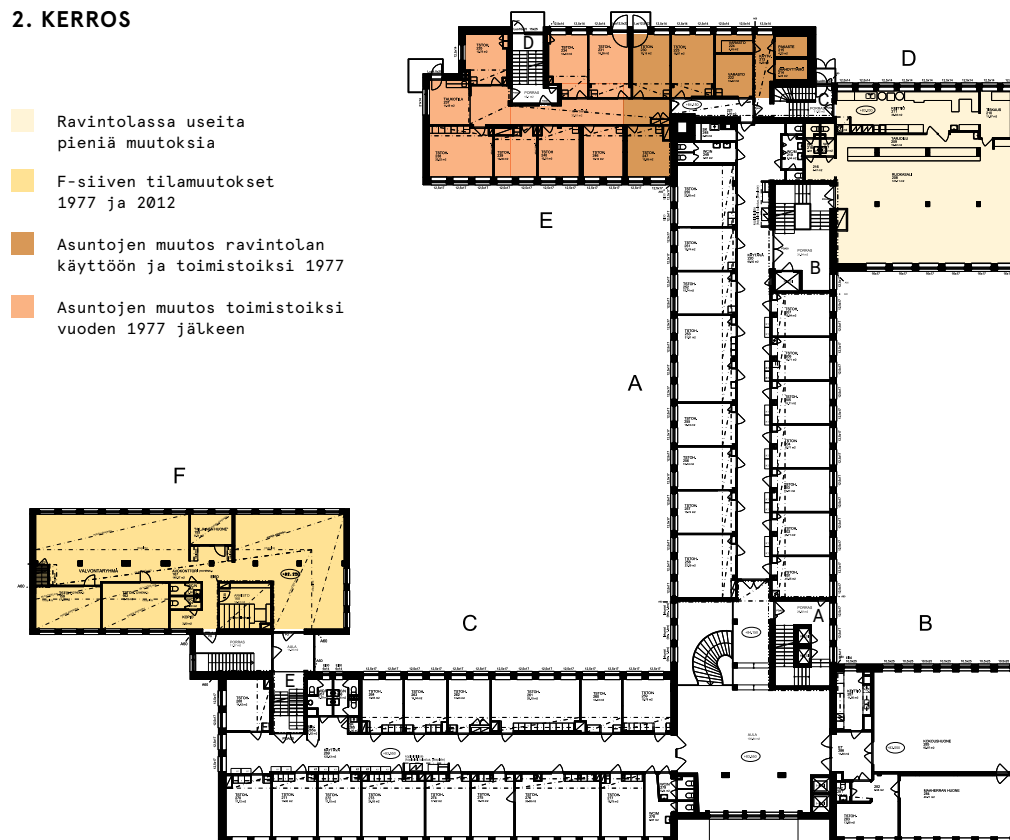
- Saunaosaston rakentaminen 1999
- Arkiston muutos 1996
- Väestönsuojalaajennus 1980–90-luku

1. KERROS

2. KERROS

4. Nykytila

4.1 Sisätilat

ETEISHALLI, 1. KERROS

YLEINEN TILAHAHMO JA SÄILYNEISYYS

Tilahahmo on pääosin alkuperäinen. Pääsisäänkäynnin leveä tuulikaappi on rakennuksen keskiakselilla. Vastaanottotiski on lisätty alun perin avoimeen tilaan myöhemmin. Rakennuksen läpi kulkeva pitkä keski-ikäinen jatkuu samalla akselilla muutamia porrastouksia ylempänä eteishallin ylätasanteelta. Ylätasanteelta nousee myös tilan luonteenomainen, vapaasti muotoiltu avoporras 2. kerroksen ylähalliin. Betoninen porraskäytävä on keskipalkillinen, ja siinä on avoimet nousut. Hallissa on kattopalkit, joista avoportaankohdalla oleva on muotoiltu yhdistymään visuaalisesti porrasta kannattelevaan keskipalkkiin. Porraskaide on valkoiseksi maalattu metallinen pinnakaide, jossa pinnat on rytmitetty pareittain. Kaiteen käsijohte on lakattua koivua. Käsijohteen poikkileikkauksen profiili on yläpinnasta alapintaa leveämpi, ja sen kantit on pyöristetty. Kaide käsijohteineen taipuu kauniisti ylä- ja alapäistään ja kiinnittyy seiniin. Eteishallin välitasanteen reunassa jatkuu sama kaide kahtena lyhyempänä jaksona pilareiden välissä.

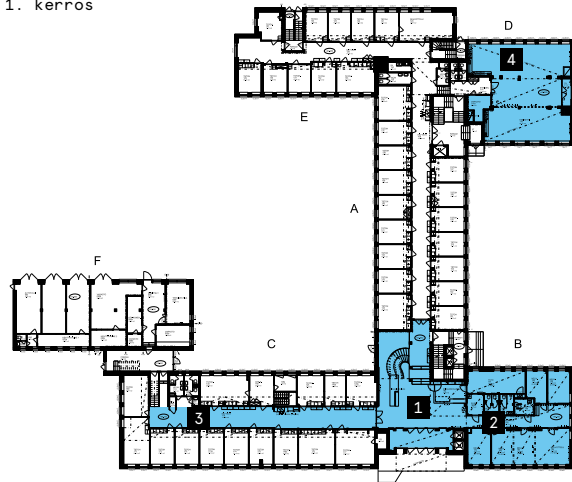
KALUSTEET

Kalusteet ovat vaaleita tammiviilupintaisia kiintokalusteita 2010-luvun muutostyöstä. Kiintokalusteita ovat aulan vastaanottotiski kaapistoineen sekä kookas pöytä, johon on integroitu pehmustettu penkki. Aulassa on lisäksi pieni pöytäryhmä nykyaikaisin irtokalustein sekä kopiokone. Tuulikaapissa hissien vastakkaisella seinällä on uudehko, puisin rutiläövin erotettu komero, jota käytetään säilytystilana.

SISÄKATOT

Kattopalkit ovat muuten näkyvissä, mutta vastaanottotiskin alueella on uusi alaslaskettu akustoiva valkoinen sileäpintainen levyjärjestelmäalakatto. Kattopalkkien välinen avoin tila tuo tilaan korkeutta muualla. Katto on maalattu valkoiseksi. Tuulikaapissa on sileä, valkoiseksi maalattu alaslaskettu katto, joka on uusittu.

1. kerros

- 1 Eteishalli
- 2 Neuvottelutilat
- 3 Käytävä
- 4 Kahvio

Tuulikaapin pienehköt valkoiset, lieriön muotoiset lasivalaisimet ovat uudehkoja, ja ne on upotettu kattoon.

SEINÄT

Seinät on maalattu valkoiseksi. Kantavat pilarit ulkonevat seinäpinnasta osittain. Aulan korkean osan kohdalla, länsi-ikkunan vieressä seinä on valkoista röpelöistä rappaus kahden kerroksen korkeudella.

LATTIAT

Lattia on mosaiikkibetonia, joka on jaettu messinki- ja sinkkilistoin ruuduiksi, jonka koko on 85 cm x 108 cm. Rakennuksen pituussuunnassa listat ovat messinkiä ja poikkisuunnassa sinkkiä. Ruudut on rytmitetty siten, että ne siirtyvät joka rivillä sivusuunnassa n. 20 cm pääovelta katsoen oikealle. Harmaan betonin melko hienorakeinen runkoaine on valkeaa, tumman

harmaata ja punaruskeaa ja saman tyyppistä kuin muuallakin rakennuksessa. Eteishallin takaseinällä, korkean länsi-ikkunan edessä lattiassa on vapaasti kaareutuva n. 10 cm korkea huonekasveille tarkoitettu koroke, joka on rajattu valkoiseksi maalatulla n. 10 cm korkealla teräskaarista muodostuvalla reunuksella. Tuulikaapin lattia on samaa mosaiikkibetonia kuin aulaassa, ja kunkin kolmen oven kohdalla on mattosyvenys, jota reunustaa messinkilista.

Keskikäytävään ja avoportaseen johtava välitasanne ja sille johtavat viisi porrasaskelmaa on päällystetty siniharmaalla muovimatolla. Alin askelma kapenee etureunaa kohti. Välitasannetta kiertää musta muovinen johtokotelo, jonka takana on mustaksi maalattu linoleum-kaista. Matalien porrasaskelmien etureunassa ja välitasanteen ulkoreunoilla on musta muovinen liukuestelista. Askelmilla muovimatto on nostettu ylös peittämään ulkonevan porraslankun alle jäävää porrashousua. Porraslankun ulkoneva etureuna on maalattu valkoiseksi. Vapaamuotoisen avoportaan askelmat on päällystetty muovimatolla kuten edellä, ja portaan reunassa on samanlainen liukuestelista. Muuten askelmat on maalattu valkoiseksi. Askelmien välissä kantavan keskipalkin etureuna on maalattu mustaksi.

LISTAT

Jalkalistat ovat pääosin vanhaa mallia mukailien tehtyä uutta, keskiharmaaksi maalattua korkeahkoa puulistaa, jota on käytetty muualla rakennuksessa.

↑ 1. kerroksen eteishalli. Oikealla on 2011–2012 toteutetut vastaanottotilat. Etureunastaan kapeneva porrasaskelma on rakennukselle luonteenomainen yksityiskohta. Palvelupiste oikealla rakennettiin 2012.

OVET

Tuulikaapin ulko- ja sisäpuoliset ovet ovat nykyaikaisia, tummanharmaaksi maalattuja metallilasiovia, ja niihin liittyvät ikkunaosat ovat samaa järjestelmää. Länsi-ikkunan yhteydessä on ikkunoiden kanssa saman tyyppinen yksilehtinen ulko-ovi. C-siipeen johtava lasiseinä ovineen on nykyaikainen, harmaa metallilaseinä (2011). Rakennuksen keskikäytävälle johtavan teräslankalaseinän ovineen metalliosat on maalattu harmaaksi, ja se on luultavasti peräisin 1970-luvun lopun muutostöistä. Välitasanteelta A-porrashuoneeseen johtava rautalankalaseinä ovineen on alkuperäinen, vasikallinen ovi 1950-luvulta. Heloituksia on uusittu.

IKKUNAT

Eteishalli saa luonnonvaloa pääsisäänkäynnin metallilaseinänsä kautta ja sivuseinän korkeasta länsi-ikkunasta. Länsi-ikkuna muodostuu kolmesta, kahden kerroksen korkuisesta pystysuuntaisesta ikkunakais-taleesta, joiden väliin jää kaksi kantavaa pilaria. Uusi-tuissa puuikkunoissa on kaksinkertainen kiinteä lämpö-lasi. Ikkunat on jaettu vaakapuittein alkuperäisen mallin mukaisella jaolla.

↑ Eteishallin kasvikoroke on hauska yksityiskohta. Mosaikibetonilattia on jaettu kenttiin sinkki- ja messinkilistoin.

← Korkea länsi-ikkuna valaisee 1. ja 2. kerroksen hallia yhdistävää vapaasti kaartuvaa porrasta. Ikkunat on uusittu.

TEKNISET RATKAISUT

Ulkoseinällä olevat patterit ovat alkuperäisiä pylväspintaisia levypattereita. Eteishallin korkean osan ja länsi-ikkunan yhteydessä seinällä on pitkä ja matala nykyaikainen teräspatteri. Valaisimet ovat nykyaikaisia loisteputkivalaisimia, jotka riippuvat kattopalkkien välissä. Alaslaskun kohdalla on upotetut loisteputkivalaisimet. Lisäksi on joitakin valkoisia seinävalaisimia, joita on käytetty myös muualla rakennuksessa. Käytettyjä seinävalaisinmalleja on rakennuksessa useita.

HISSIT

Tuulikaapissa on kaksi hissiä, joiden tummanharmaiksi maalatut raskaat metalliovet lienevät alkuperäiset. Hissien sisätilat on osittain uusittu tammiviulupinnoin rakennukseen sopivaan tyyliin. Hissin lattiasa harmaa muovimatto. Hisseissä ei ole sisäovia.

TAIDE

Länsi-ikkunan viereiselle seinälle on sijoitettu Sanna Majanderin ja Ulla Sinkkosen kookas ja värikäs tilataideteos *Mettä* (2015), joka yhdistelee koivupuuta ja tekstiiliä. Teos kuuluu Valtion taideteostoimikunnan kokoelmaan.

↑ B-siiven 1. kerros uusittiin täysin 2012 peruskorjauksen yhteydessä. Neuvotteluhuoneet erotettiin käytävästä lasiseinän ja käytävän päähän muodostettiin pieni aulatilaa.

NEUVOTTELUTILAT, B-SIIPI 1. KRS

B-siiven neuvottelusiipi on kauttaaltaan uusittu 2012. Metallirunkoinen valkoinen lasiseinä erottaa neuvottelutiloja käytävästä. Laseissa on etsatut vaakaraidalliset näköesteet. Kantavat pilarit ulkonevat käytävällä väliseinälinjasta. Alakatto on samaa sileäpintaista valkoista järjestelmälevyvalakatto kuin vastaanottotiskin alueella. Lattian harmaakirjava muovimatto on samaa tyyppiä kuin muualla rakennuksessa. Jalkalistat ovat vanhaa mallia mukaillen tehtyä uutta, harmaaksi maalattua listaa, jota on käytetty myös muualla rakennuksessa. Uusitut ikkunat ovat samaa tyyppiä kuin muualla rakennuksessa: korkeita, kaksiosaisia puuikkunoita valkoisin heloin, ja niiden alaosassa on vaakasuuntainen tuuletusikkuna. Ikkunapenkit ovat samaa harmaata mosaiikkibetonia kuin eteishallissa. Käytävän päähän muodostuu pieni aulatilaa, jossa alakatto on käytävää korkeammalla ja samaa tyyppiä kuin muualla käytävällä.

Käytävän varrella olevat WC:t oviineen on uusittu 2012. Lattiassa on harmaa laatta (10 x 10 cm) ja seinässä kiiltävää valkoista ja vaaleansinistä laattaa (15 x 15 cm).

Pesualtaan taso on lakattua mäntyä. Alakatto on sileä, valkoinen nykyaikainen järjestelmälevyvalakatto. WC:t on erotettu muusta tilasta harmain jakoseinän. Ovet käytävälle ovat punaruskeaksi käsiteltyä puuta.

Seinävalaisimet ovat uudehkoja ja samaa mallia kuin eteishallissa. Alakatossa on plafondimallisia uusia valaisimia. Lämpöpatterit ovat alkuperäisiä, pylväsmallisia 1-, 2- ja 3-lehtisiä levytattereita, ja ne on sijoitettu ikkunoiden alle syvennyksiin.

Neuvotteluhuoneet ovat uusia, ja niiden pintamateriaalit ovat samat kuin käytävällä (katot, lattiat, seinät, listat, patterit). Ikkunat ikkunapenkeineen ovat samaa tyyppiä kuin käytävällä. Tiloissa on uudet toimistokalusteet vaaleaa puuta harmain pehmustein. Suurimmassa neuvotteluhuoneessa on kaksi taittuvaa vaaleaa jakoseinää. Ulkoseinällä pattereiden edessä kulkee ATK- ja sähkökotelon pintaan asennettuna.

↖ ↑ Rautalankalasia 1950-luvulta (vasemmalla) ja 1970-luvulta. Väliovien sijaintia ja määrää on muutettu eri vaiheissa.

← Tuulikaapin hissit vaikuttavat alkuperäisiltä, mutta niiden sisätilaa on kunnostettu. Tuulikaapin mosaiikkibetonilattiasa on mattosyvennykset. Metallirakenteiset ulko-ovet on uusittu alkuperäistä puitejako mukailleen.

C-SIIVEN KÄYTÄVÄ, 1. KERROS

Eteishallin puoleisessa päässä osa kantavista pilareista ulkonee seinästä, muuten käytävässä väliseinät tuotu pilaripintaan. Katto on rei'itettyä kipsilevyä kooltaan n. 30 x 60 cm. Lattiassa on harmaankirjava muovimatto, joka toistuu muualla rakennuksessa. Jalkalistat ovat uusittuja, vanhan mallin mukaan tehtyjä harmaaksi maalattuja puulistoja. Alkuperäiset ovet ovat lakattua mäntyvaneria ja kaikki umpinaisia. Käytävällä on kaksi Artekin tuolia, joissa on pehmustetut istuimet ja punokset käsinjoissa, matalahkoja kaappeja 2010-luvulta sekä hiukan vanhempia istutuslaatikoita. Pyöreät kattoplatfondit ja seinävalaisimet toistuvat muualla rakennuksessa.

KAHVIO, D-SIIPI 1. KRS

Tilassa on tehty muutoksia eri vaiheissa, ja viimeksi vuoden 2012 peruskorjauksen yhteydessä, jolloin väliseinät purettiin ja tilaan rakennettiin kahvio. Tilaa jakaa kaksi kantavien pilareiden linjaa, joista eteläisemmän kohdalle asennetut siirtoseinät erottavat muusta salista kabinettitilan. Siirtoseinissä on vaalea puupinta. Kaksi vaaleaa keittiötä laminaattipintaisiin puukuvioisin kaapinovin on peräisin tästä muutoksesta. Kaikki pinnat ja järjestelmät on uusittu, ja kalusteet ovat moderneja kahvilakalusteita.

Matalahkon tilan alakatossa on nykyaikainen, sileä, valkoinen akustoiva järjestelmälevyalkatto.

↑ Kahvio D-siiven 1. kerroksessa on rakennettu 2012. Ulko-ovet johtavat Oppikujalle. Oikealla on kabinettitilaa rajaava siirtoseinä.

Kookkaat raitisilmakanavat alakaton alapuolella ovat valkoiseksi maalatut. Loisteputkimalliset valaisimet on asennettu alakaton pintaan. Lattiassa on siniharmaa-kuvioinen muovimatto, ja seinät on maalattu valkoiseksi. Pilareita kiertävät jalkalistat ovat rakennuksen alkuperäistä mallia mukailevaa uutta listaa. Listan korkeus on 68 mm, ja ne ovat hiukan alkuperäistä listaa korkeampia.

Kaksiosaiset puuikkunat ovat samaa kaksiosaista puuikkunatyyppeä, mutta matalampaa mallia kuin edellisissä tiloissa. Eteläseinän ikkunoissa tuuletusikkuna on pystysuuntainen. Tilaan on käynti suoraan ulkoa Oppikujalta tuulikaapin läpi. Porrashuoneesta tilaan johtava lasiseinä ja tuulikaapin sisempi lasiovineen ovat luultavasti muutostyöstä 1977. Sisäänkäyntiovi on nykyaikainen, tummanharmaaksi maalattu metallilasiovi, johon liittyvät ikkunaosat ovat samaa järjestelmää, ja peräisin vuoden 2012 muutostyöstä.

Osa pattereista on alkuperäisiä levypattereita, joiden pinnassa on pylväsmallinen muotoilu, ja osa vastaavan mallisia nykyaikaisia, tehdasmaalattuja levypattereita.

YLÄHALLI, 2. KERROS

YLEINEN TILAHAHMO JA SÄILYNEISYYT

Ylähallin tilahahmo on pääpiirteissään alkuperäinen. Tilassa on viisi korkeahkoa yksiosaista ikkunaa, jotka antavat kaupungintalon suuntaan. Ikkunan edustalla tilaa rajaavat kaksi leveää, reunoiltaan pyöristettyä pilaria. Keskeissommitelmaa täydentävät ikkunarivin yhdellä puolen hissien ja toisella puolen wc-tilan muodostamat ulkonevat nurkkaukset, joissa hallin puoleinen ulkonurkka on pyöristetty. Sisäänkäynnit C- ja B-siipiin sijaitsevat symmetrisesti toisiaan vastapäätä tilan sivuilla. Kummankin näistä oviaukoista vieressä on mitoiltaan saman kokoinen syvennys, jossa on maalattu levytausta. Syvennykset ovat jälkiä alkupe-raisistä vaate-tilan ja vahtimestarin huoneen aukoista. Rakennuksen keskikäytävään johtava välitasanne on neljä askelmaa aulan lattiaa ylempänä. Eteis- ja ylähallia yhdistävän avoporta- n porraskaide käsijohteen- neen taipuu yläpäästään kaiteeksi aulan kaksikerroksisen osan kohdalle. Eteishallin kaksi kerrosta korkea länsi-ikkuna valaisee myös ylähallia. Sama kaide rajaa keskikäytävään johtavaa välitasannetta avoporta- an suuntaan pilareiden välissä.

KALUSTEET

Ikkunan edustalla on kaksi Arteen koivuista pöytäryhmää, joihin kuuluu yhteensä 12 käsinojallista lepo- tuolia ja kaksi matalaa pyöreää kahvipöytää mustalla melamiinipinnalla. Kalusteet ovat uudempaa tuotan- toa. Aulassa on lisäksi kaksi sinistä nykyaikaista toi- mistokalustetyyppistä pehmustettua sohva. Välita- santeella on myöhempi, peilillä varustettu avonaulak- kokokonaisuus punaruskeasta puusta.

SISÄKATOT

Katossa on valkoinen ruiskutasoitettu pinta. Katossa ei ole alasaskua. Katon reunoille on asennettu ripustus- kiskoja. Keskikäytävään johtavien ovien yläpuolella on alasasku pienellä alueella.

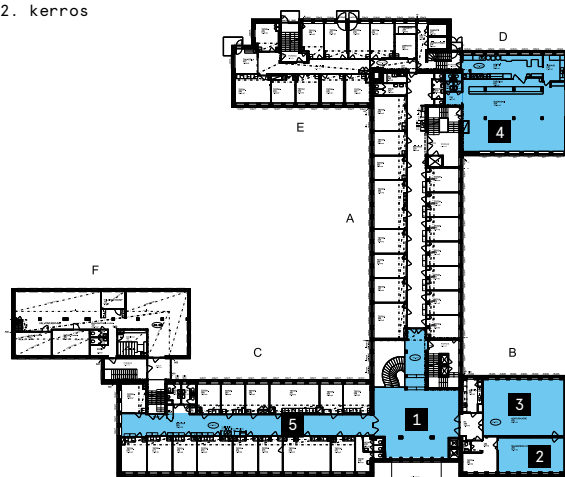
SEINÄT

Seinät ja pilarit on maalattu valkoiseksi. Kantavat pi- larit ulkonevat seinäpinnasta osittain ulkoseinällä ja välitasanteella.

LATTIAT

Lattia on siniharmaankirjavaa muovimattoa, jota ta- vataan myös muualla rakennuksessa. Välitasanne ja sille johtavat neljä porraskelmaa on päällystetty si- niharmaalla muovimatolla. Matalien porraskelmien etureunassa ja välitasanteen ulkoreunoilla on musta muovinen liukuestelista. Askelmilla muovimatto on

2. kerros

- 1 Ylähalli
- 2 Maaherran huone
- 3 Neuvottelusal
- 4 Ravintola
- 5 Käytävä

nostettu listamaisesti peittämään ulkonevan porraskel- lankun alle jäävää kiinteää porraskel- lankun ulkoneva etureuna on maalattu valkoiseksi. Muo- vimatto listoituksineen ei ole alkuperäinen.

LISTAT

Jalkalistat ovat vanhan mallin mukaan tehtyä uut- ta, harmaaksi maalattua korkeahkoa listaa, jota on käytetty muualla rakennuksessa. Vapaasti seisovien pilareiden ympärillä on ohut, harmaa muovilista, joka taipuu lattiaa ja pilaria vasten.

OVET

C- ja B-siipeen johtavat ovet ovat alkuperäisiä metal- lilasiovia, joissa on lakatut, etureunastaan pyöristetyt puulistat. Lasit on todennäköisesti uusittu. Rakennuk- sen keskikäytävälle johtava ovi on uudempaa mallia oleva harmaa metallilasi- ovi rautalankalasein ja to- dennäköisesti 1970-luvulta. Porraskäytävään välita- santeelta johtava ovi on alkuperäinen, vasikallinen teräslankalasi- ovi 1950-luvulta, jossa lasien ympärillä on puulistat porrashuoneen puolella. Kaikki heloituk- set on uusittu.

- ← Eteishallista ylähalliin johtava avoporras ja korkea länsi-ikkuna. Kaide jatkuu ylätasan-
teelle yhtenäisenä. Takaseinällä on San-
na Majanderin ja Ulla Sinkkosen teos Mettä
vuodelta 2015.

- ← Ylähallin ikkunat kaupungintalon suuntaan.
Mosaiikkibetoniset ikkunalaudat ja ikkuna-
syvennyksiin asennetut levyt ovat al-
kuperäiset ja rakennusajalle tyypilliset.

IKKUNAT

Aulassa on viisi yksiosaista, sivusaranoitua ikkunaa etelään. Suhteellisen korkealle sijoitettu ikkunapenkki (lattiapinnasta 101 cm) on harmaata betonia, jossa ki-
viaines on valkeaa, tumman harmaata ja punaruskeaa. Ikkunat ovat uusittuja, maalattuja puuikkunoita, jois-
sa ulkopuolella on yksinkertainen lasi ja sisäpuolella lämpölasia. Helat ovat valkoiset. Eteishallin korkea län-
si-ikkuna pihan puolella ulottuu myös 2. kerrokseen.

TEKNISET RATKAISUT

Ulkoseinällä olevat patterit ovat alkuperäisiä patja-
mallisia levyt. Kattovalaisimet ovat pareittain

jonomaiseen muodostelmaan sijoitettuja uusia kel-
lomallisia riippuvalaisimia opaalisista. Valaisimet
seuraavat avoportaasta muotoa alhaalta ylös saakka ja
jatkuvat suuren neuvottelutilaan ja maaherran huo-
neeseen johtavan eteisen ovelle. Välitasanteella on
valkoisia seinävalaisimia, jotka ovat samaa mallia kuin
muualla rakennuksessa. Rakennuksessa käytettyjä sei-
nävalaisinmalleja useita.

TAIDE

Hallin seinällä on Rafael Wardin värikäs teos.

MAAHERRAN HUONE, B-SIIPPI 2. KRS

YLEINEN TILAAHMO JA SÄILYNEISYYS

Maaherran huone on yhtenäinen, selvästi leveyttään pitempi tila, jonka tilaahmo alkuperäinen. Tila saa luonnonvaloa pitkän eteläseinän kuudesta korkeasta ikkunasta. Maaherran huoneen yhteydessä olevaan toimistohuoneeseen ei inventoinnissa päästy käynnissä olleen remontin takia.

KALUSTEET

Kalusteet ovat pääosin 1800-luvun alkupuolen biedermeier-tyyliä ja rakennusta vanhempaa perua. Perimätiedon mukaan kalusto on muuttanut Kymen lääninvirastotaloon lääninhallituksen mukana Viipurista, jonka lääninvankilassa ne olisi valmistettu lääninhalitusta varten. Kalusteiden alkuperää ei kuitenkaan tämän selvityksen puitteissa ollut mahdollista varmistaa. Tilassa oleva matala kaapisto ja sen molemmiin puolin asetetut rahat ovat sisustusarkkitehti Orvokki Niinirannan tilaa varten vuonna 1987 suunnittelema.

SISÄKATOT

Oksaton leveä mäntypaneelikatto valaisimineen ei ole alkuperäinen, ja se on mahdollisesti 1990-luvun lopulta. Katto on ikkunoiden lähellä korkeampi kuin muualla tilassa. Pitkällä sisäseinällä on leveä IV-kotelo. Paneelikattoon on upotettu pyöreitä valaisimia, ja kokouspöydän päällä on neljä riippuvaa valaisinta. Tilan etuosassa kattoon on integroitu ripustuskisko.

SEINÄT

Seinät on rapattu ja maalattu luonnonvalkealla maalilla. Tilan etuseinä on säkkikankaalla päällystetty kuitulevyä.

LATTIAT

Tilan lattiassa on kalanruotokuvioinen sauvaparketti, joka on mahdollisesti alkuperäinen saarniparketti. Sauvan mitat ovat 36 cm x 6 cm. Lakkapinta on kiiltävä.

LISTAT

Pitkällä sisäseinällä on korkeahko, muotoiltu jalkalista, jonka korkeus on 62 mm ja syvyys enimmillään 17 mm. Lista on maalattu vaalean siniharmaalla sävyllä. Alta pilkottaa vihreään taittavaa, hiukan tummempaa maalia. Lista on alkuperäistä, rakennuksessa käytettyä maalattua puulistaa. Profiili on yläreunastaan syvempi kuin alaosasta. Listan edessä on uudempi matala matolistatyyppinen lakattu puulista. Muilla seinillä on jalkalistan sijaan valkoiset muovikourut, joissa kuljetetaan sähköjohtoja.

OVET

Tilassa on kaksi ovea, joista toinen on takaseinällä ja toinen tilan etuosassa sivuseinällä. Mahonkinen pääovi vasikkaosineen tilan perällä on alkuperäinen. Salin etuosassa ovilehti maaherran huoneen puolella on mahdollisesti uusittu, mutta karmi on alkuperäinen. Oveissa on alkuperäiset saranat. Neuvottelutilan puoleinen ovilehti samassa oviaukossa vaikuttaa uusitun karmeineen. Vuorilistat ovat molemmissa ovissa tilan sisäpuolella alkuperäiset, kapeat listat 30 mm x 10 mm, joissa on kevyesti pyöristetyt kantit. Molemmissa ovissa kynnykset ovat alkuperäisiä mäntykynnyksiä, joissa on messinkilistat. Messinkiset heloitukset on uusittu molemmissa ovissa.

IKKUNAT

Uusitut kaksilasiset valkeaksi maalatut puuikkunat noudattavat vanhaa puitejakoa. Ikkunoissa on korkea yläosa ja alaosassa matala vaakasuuntainen tuuletusikkuna. Alkuperäiset ikkunapenkit ovat hiottua valkoista mosaiikkibetonia, jossa runkoaine on vaaleanharmaata ja ruskeaa. Reunoiltaan kauniisti muotoillut ikkunapenkit ulkonevat ikkunasyvennyksen pinnasta. Ikkunoiden korkeus sekä muotoillut, valkoiset ikkunapenkit osoittavat tilan arvokkuutta maaherran huoneessa ja neuvottelusalissa.

TEKNISET RATKAISUT

Patterit ovat alkuperäiset, kolmilevyiset ja pinnaltaan patjamalliset levypatterit. Valkoiseksi maalatut patterit on sijoitettu syvennyksiin ikkunoiden alle. Termostaatit on uusittu. Tilan etuseinällä kulkee atk- ja sähkökotelo n. 40 cm korkeudella lattiasta. Pääoven yläpuolella on kantikas poistoilmasäleikkö. Alun perin painovoimaiseen ilmanvaihtoon on tehty muutoksia eri vaiheissa rakennuksen eri tiloissa.

↑↑ Maaherran huoneen katto on uusittu. Kalanruorokuvioinen parketti vaikuttaa alkuperäiseltä. Kalusteet ovat osin kulkeutuneet taloon lääninhallituksen mukana ja osin tilaan varta vasten suunniteltu.

↑ Neuvottelusali maaherran huoneen vieressä. Alkuperäistä mallia mukaillen tehty katto on todennäköisesti uusittu. Lattia on todennäköisesti alkuperäinen tammiparketti, jota on kunnostettu.

← Maaherran tiloihin johtava metallilasiovi ylähallissa. Ovi on alkuperäinen, mutta lasit ja heloitukset on uusittu. Rakennuksessa tavatuista ovista osassa oli lasien ympärillä alkuperäinen, pyöreäreunainen tammilistoi- tus, osassa se oli vaihdettu poik- kileikkaukseltaan kulmikkaaseen listaan.

↖ Neuvottelusalin mahonkiovet ovat alkupe- räisiä, ja niitä on kunnostettu. Helat ovat uudet. Lattian tammiparketti on todennä- köisesti alkuperäinen.

↑↑ Maaherran huo- neessa ja neuvot- telusalissa on val- kobetoniset, kau- niisti muotoillut ikkunapenkit.

↑ Maaherran huo- neessa on säily- nyt alkuperäistä, muotoiltua jalka- listaa ja kapeaa, reunaltaan pyöris- tettyä vuorilistaa.

NEUVOTTELUSALI, B-SIIPi 2. KRS

YLEINEN TILAHAHMO JA SÄILYNEISYYS

Hallimainen tilahahmo alkuperäinen, leveyttään pitempi tila. Tila saa valonsa pitkän pohjoissivun seitsemästä korkeasta ikkunasta. Hiukan leveyttään pitempi tila. Valkoisen sisäkaton taitteet mukailevat ikkunoiden rytmiä, ja taitteen harja on korkeimmillaan aina ikkunan keskellä.

KALUSTEET

Tilassa on modernit koivuiset toimistokalusteet: pöytiä ja mustalla kankaalla päällystetyt pehmustetut tuolit. Kattoon on ripustettu nykyaikaista esitystekniikkaa.

SISÄKATOT

Tilassa on taitteinen perforoitu levyalakatto, joka on valkoiseksi maalattu. Katto luultavasti uusittu alkuperäistä mallia mukaillen. Peräseinän yläosassa on leveä ilmanvaihtokotelo, jossa on kaksi kookasta IV-ritilää. Kotelo lienee peräisin vuosituuhannen vaihteen muutostyöstä. Valaisimet ovat uudet. Salin etuosassa on ripustuskisko esitystekniikalle.

SEINÄT

Seinät on rapattu ja maalattu luonnonvalkealla maalilla.

LATTIAT

Lattiassa on luultavasti alkuperäinen, kalanruotokuvioinen sauvaparketti vaaleaa tammea, jota on kunnostettu. Sauvan mitat ovat 36 x 6 cm. Lakkapinta on himmeä.

LISTAT

Jalkalistat ovat korkeahkot, poikkileikkaukseltaan suorakulmaiset ja vaaleaksi maalatut. Listan edessä on mattolistan tyyppinen, matala lakattu puulista, joka on myöhempi. Kattolista on mattolistan tyyppinen lista, joka on poikkileikkaukseltaan neliömäinen ja kooltaan n. 2 x 2 cm. Yksinkertaisen muotonsa perusteella kattolista ei todennäköisesti ole alkuperäinen.

OVET

Tilan pääovi on alkuperäinen parilaakaovi, jossa on mahonkipinta. Ovilehteä kiertää jalopuulista. Vuorilistat oven ulkopuolella ovat alkuperäiset, kapeat listat, joissa on kevyesti pyöristetty reuna, kooltaan 30 x 10 mm. Tilan sisäpuolella vuorilistat on uusittu, ja ne ovat alkuperäisiä leveämmät ja teräväkulmaiset. Oven helat on uusittu. Kynnys on alkuperäinen mäntykynnys, jossa on messinkilistat. Messinkiset saranat ovat alkuperäiset. Salin etuosassa maaherran huoneeseen johtava mahonki- tai tiikkipintainen ovi vaikuttaa uusitulta. Saranat on uusittu vanhaa mallia mukaillen.

IKKUNAT

Uusitut, kaksilasiset valkeaksi maalatut puuikkunat noudattavat alkuperäistä puitejakoa. Ikkunoissa on korkea yläosa ja alaosassa matala, vaakasuuntainen tuuletusikkuna. Reunoiltaan muotoillut, ikkunasyvennysten pinnasta ulkonevat ikkunapenkit ovat alkuperäiset, ja ne ovat hiottua valkoista mosaiikkibetonia. Runkoaine on vaaleanharmaata ja ruskeaa. Ikkunoiden korkeus sekä muotoillut, valkoiset ikkunapenkit osoittavat tilan arvokkuutta.

TEKNISET RATKAISUT

Lämpöpatterit ovat alkuperäiset kolmilevyiset levypatterit, jotka on sijoitettu syvennyksiin ikkunoiden alle. Valkoiseksi maalattujen pattereiden pinnassa on patjamallinen muotoilu. Patterien termostaatit on uusittu. Etuseinällä kulkee atk- ja sähkökotelo n. 40 cm korkeudella lattiasta. Pääoven yläpuolella on neljä pyöreää, mahdollisesti alkuperäistä ilmanvaihtoventtiiliä. Tilan takaseinälle on lisätty nykyaikainen teräspatteri. Tilasta ja sen ulkopuolelta tavattiin kaksi pienehköä tiikkipöytää kooltaan n. 74 x 69 x 76 (korkeus) cm, jotka voivat olla tilan alkuperäistä kalustusta.

← Ravintola sijaitsee D-siiven toisessa kerroksessa. Sen sisustusta on muutettu useita kertoja, mutta toimintojen sijoittelu ja tilahahmo ovat pääosin alkuperäiset.

← C-siiven 2. kerroksen käytävä. Tilan hahmo ja ovet ovat alkuperäisiä. Tilaan sijoitetut tuolit sopivat rakennusaikakauteen ja saatavat olla alkuperäistä kalustusta. Nimitauluna käytetyt kimmetyt piirustusaineiston mukaan alkuperäisiä.

RAVINTOLA, D-SIIPI 2. KRS

Ravintolan tilahahmo on pääosin alkuperäinen. Salin tilaa jakaa kolmen kantavan pilarin rivistö. Valo tulee kahdelta sivulta: etelästä kuuden ikkunan kautta ja rakennussiiven itäpäädyn neljän ikkunarudun muodostamasta kookkaasta ikkunasta. Sivuikkunoita on ollut alun perin seitsemän, mutta niistä A-osan rakennusrunkoa lähin on poistettu jo viimeistään vuonna 1977.

Salin tilahahmo ja tarjoitutiskin sijainti ovat suurin piirtein alkuperäiset, lukuun ottamatta uusimmissa peruskorjauksessa saliin lisättyä sähkö- ja IV-hormia. Ravintolan keittiötä väliseinineen on muutettu useassa vaiheessa, mutta se sijaitsee alkuperäisellä paikallaan. Kalusteita, varusteita ja pintoja on uusittu, mutta niitä ei arvioitu tarkemmin, sillä tilaan ei inventoinnin yhteydessä päästy.

C-SIIVEN KÄYTÄVÄ, 2. KERROS

Tilahahmo suorine seinineen on alkuperäinen. Lattiassa on harmaakirjava muovimatto ja seinät on rapattu ja maalattu. Jalkalistat ovat vanhan mallin mukaan muotoiltua uutta harmaaksi maalattua puulistaa. Ovet ovat alkuperäisiä lakattuja mäntyvaneriovia, kaikki umpinaisia. Tilassa on kolme verhoiltua puutuolia, joissa on korkea selkänoja ja jotka voivat olla alkuperäistä kalustusta. Käytävällä on lisäksi toimistokalusteita mahdollisesti 90-luvulta. Tilassa on yhtenäinen, alalaskettu katto, jossa on ruiskurappauspinta. Pyöreät kattoplafondit ja seinävalaisimet toistuvat muualla rakennuksessa.

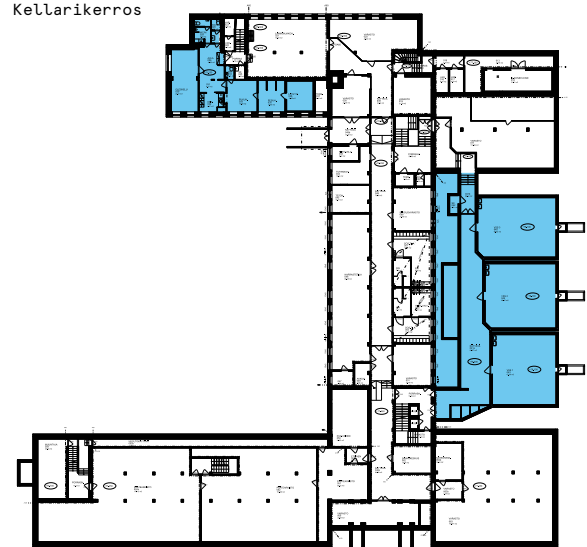
SAUNAOSASTO, E-SIIPI KELLARIKERROS

E-siiven kellarikerroksen saunaosasto on yhtenäinen 1990-luvun interiööri tunnelmallisine puupintoineen ja sellaisena arvokas. Tiloissa on koristeellisia yksityiskohtia, kuten välioivet ja ikkunoiden säleikköluukut. Tiloissa ei ole ulkoseinien ja ikkuna-aukkojen lisäksi jälkiä aiemmista rakennusvaiheista.

A-OSAN KELLARIKERROS, VÄESTÖNSUOJAT

A-osan kellarikerroksen kolme väestönsuojaa yhteyskäytävineen ovat myöhempi laajennus. Muutoksen ajankohta ei selvinnyt, mutta se lienee tehty 1990-luvun taitteessa. Käytävän lattia on oranssinsävyistä tiiltä ja katossa on valkoinen säleverbous upotetuin valaisimin. Muut pinnat ovat maalattuja. Käytävän väestönsuojien vastainen seinä polveilee ja käytävä levenee etelää kohti. Eteläpäähän muodostuu aula, jonka tiili-set portaat nousevat A-porrashuoneeseen. Portaani vieressä on nouseva kolmen istutuslaatikon kokonaisuus, jonka lautamuottipinta on maalattu valkoiseksi.

Kellarikerros

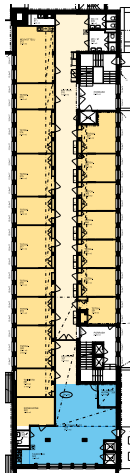
- 1 Saunaosasto
- 2 Väestönsuojat

↓ Saunatiloissa E-siiven kellarikerroksessa on yhtenäinen 1990-luvun interiööri huolellisesti suunniteltu ja toteutettu yksityiskohdin.

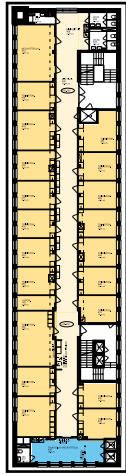

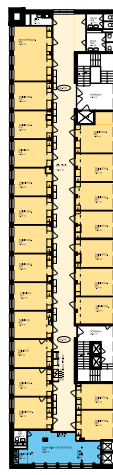
- ↑ Oletettavasti 1990-luvun taitteessa toteutetut väestönsuojatilat kellarissa ovat kokoushuonekäytössä. Tiloja yhdistävän käytävän lattia ja portaikko ovat punatiiltä.

3. kerros

4. kerros

5. kerros

6. kerros

7. kerros

TYYPPI TOIMISTOHUONE A-OSA, 1. KRS (ITÄJULKISIVU)

Huoneessa on molemmin puolin kivirakenteiset väliseinät, jotka on rapattu ja maalattu. Ikkunat ovat uudet kaksiosaiset ikkunat kuten edellä. Ikkunapenkki on harmaata mosaiikkibetonia, jossa kiviaines on valkeaa, harmaata ja punaruskeaa ja hienojakoista, samaa tyyppiä kuin muualla rakennuksessa. Lattiassa on rakennuksessa toistuva harmaa kirjava muovimatto, joka ei ole alkuperäinen. Jalkalista on vanhan mallin mukaan tehtyä uutta, harmaaksi maalattua puulistaa kuten muualla rakennuksessa. Katto on tasoitettu ja maalattu valkoiseksi. Ikkunoiden alla on alkuperäiset levyt, joiden pinnan muoto on pylväsmallia. Termostaatit on uusittu. Kalusteet ovat moderneja toimistokalusteita eri aikakausilta. Ulkoseinällä kulkee ATK- ja sähkökotelo pintaan asennettuna pattereiden edessä. Toisella seinällä suuri, puulistoin reunustettu ilmoitustaulu säkkikankaalla päällystetystä kuitulevystä. Taulu on maalattu ja se voi olla alkuperäistä tyyppiä tai myöhempi. Huoneessa on uudehko loisteputkivalaisimet ja jäähdytyspalkki käytävän vastaisen seinän yläosassa, IV-kotelon päällä. Ovensuun kaapiston sivuun tehty puurima-aihe on toisinto alkuperäisestä. Aihe toistuu eri kerroksissa eri tavoin toteutettuna.

- ← Tyypillinen toimistuhuone 1. kerroksessa. Lattian harmaankirjava muovimatto ja rakennuksen alkuperäistä listamallia mukaileva jalkalista on uusittu. Lämpöpatterit ovat todennäköisesti alkuperäiset.

- ← Tyypillinen toimistuhuone, 4. kerros. Lattiat 4.-7. kerroksessa on uusittu eri aikaan kuin alemmissa kerroksissa, ja niissä on ruskenharmaa linoleum-mattoa poikkileikkaukseltaan suorakulmaisoin jalkalistoin. Lämpöpatterit ovat alkuperäiset, pinnaltaan patjamalliset levytatterit.

- ← Toimistuhuoneen kaapiston sivuun tehty puurimoitus on alkuperäinen ja rakennukselle luonteenomainen piirre, jota on toteutettu hiukan eri tavoin eri kerroksissa muutostöiden yhteydessä. Alkuperäistä toteutusta ei inventoinnin yhteydessä tavattu.

A-OSAN KÄYTÄVÄ, 1. KERROS

Tilahahmo on leveä ja matalahko, alkuperäisen tilahahmonsäilyttänyt keskikäytävä. Käynnit huoneisiin ovat käytävän molemmin puolin. Huoneiden ovet ovat lakattua mäntyvaneria ja alkuperäiset tai alkuperäisen mallin mukaan uusitut. Ovien vuorilistat ovat valkoiset, tehdasmaalatut ja uudet. Itäpuolen ovet ovat pääosin ikkunallisia ja länsipuolen umpinaisia. Katseen korkeudelle sijoitetut ikkunat ovat vaakasuuntaisia ja niissä on pyöristetyt nurkat. Ovien ikkunoissa on vaihtelevakuvioista kalvoa kirkkaaseen lasiin kiinnitettyinä. Seinät on rapattu ja maalattu. Käytävällä on pienoiskeittiö ja käytävän varrella matalahkoja kaappeja samasta materiaalista (2012). Kalusteiden pinnat ovat vaaleaa puuviilua. Lattiassa on harmaankirjava kuvioitu muovimatto, joka toistuu rakennuksessa. Jalkalistat ovat uusia, vanhan mallin mukaan tehtyjä harmaaksi maalattuja puulistoja. Katto on yhtenäinen alalaskettu katto, jossa on akustinen ruiskurappauspinta. Katto on uusittu ja todennäköisesti alkuperäistä alempana.

A-OSAN KÄYTÄVÄ, 2. KERROS

Tilahahmo on leveä ja matalahko, alkuperäisen tilahahmonsäilyttänyt keskikäytävä. Käytävä on katkaistu eteläpäästään rautalankalaseinällä aulaa vasten. Käynnit huoneisiin ovat tilan molemmin puolin. Huoneiden ovet ovat lakattua mäntyvaneria ja alkuperäiset. Ovien vuorilistat ovat valkoiset, tehdasmaalatut ja uudet. Itäpuolen ovet ovat pääosin ikkunallisia ja länsipuolen umpinaisia. Ovien ikkunoissa on vaihtelevakuvioista kalvoa kirkkaaseen lasiin kiinnitettyinä. Seinät on rapattu ja maalattu. Käytävällä on matalahkoja kaappeja, joissa on vaalea puuviilupinta (2012). Lattiassa on harmaankirjava kuvioitu muovimatto, joka toistuu rakennuksessa. Jalkalistat ovat uusia, vanhan mallin mukaan tehtyjä harmaaksi maalattuja puulistoja. Katto on yhtenäinen alalaskettu katto, jossa on akustinen ruiskurappauspinta. Katto on uusittu.

A-OSAN KÄYTÄVÄ, 3. KERROS

Tilahahmo on leveä ja matalahko keskikäytävä, alkuperäisen tilahahmonsäilyttänyt. Käytävä on katkaistu käytävän puolivälin kohdilta rautalankalaseinällä. Käytävän eteläpäähän ei päästy inventoinnin yhteydessä. Käytävän pohjoispään wc-aula on alkuperäisessä tilahahmossaan. Käynnit huoneisiin ovat käytävän molemmin puolin. Huoneiden ovet ovat lakattua mäntyvaneria ja alkuperäiset.

Ovien vuorilistat ovat valkoiset, tehdasmaalatut ja uudet. Itäpuolen ovet ovat pääosin ikkunallisia, länsipuolen umpinaisia. Ovien ikkunoissa on hiekkapuhallettua raidoitettua lasia, joka on piirustusaineiston perusteella alkuperäinen tai alkuperäisen mallin mukaan uusittu. Seinät on rapattu ja maalattu. Käytävällä on matalahkoja kaappeja, joissa on vaalea puuviilupinta (2012). Lattiassa on harmaankirjava kuvioitu muovimatto, joka toistuu rakennuksessa. Jalkalistat ovat uusia, vanhan mallin mukaan tehtyjä harmaaksi maalattuja puulistoja. Katto on yhtenäinen alalaskettu katto, jossa on akustinen ruiskurappauspinta. Katto on uusittu.

A-OSAN KÄYTÄVÄ, 4. KERROS

Tilahahmo on alkuperäinen, ehjä keskikäytävä kuten alemmissa kerroksissa. Eteläpäädyn neuvotteluhuone/taukotila erotettu 2012 uudella lasiseinällä lasiliukuovin kuten 5., 6. ja 7. kerroksessa. Tauskotilan viisi ikkunaa ovat uusittuja, yksiosaisia korkeita puuikkunoita, jonka sisäpuolella on lämpölasia. Ikkunapenkit ovat harmaata mosaiikkibetonia kuten muualla rakennuksessa. Käytävän pohjoispään wc-aula on alkuperäisessä tilahahmossaan. Käytävän pohjoispäädyssä on kookas maisemaikkuna. Lattiassa on harmaanruskea linoleum-matto ja käytävän reunoilla harmaa muovimattokaista, joka on taivutettu seinää vasten jalkalistasiksi kuten 5., 6. ja 7. kerroksessa. Itäseinän ovissa on pääosin ikkuna ja länsiseinällä on umpiovet alempien kerrosten tapaan. Kaikki ovet ovat alkuperäisiä, ja niiden helat on uusittu. Käytävällä on muualla rakennuksessa toistuvia seinävalaisimia ja kattoplafondeja. Toimistohuoneissa on harmaanruskea linoleum-matto kuten edellä. Toimistohuoneiden oviaukon rima-aihe on uusittu alkuperäistä mallia mukaillen.

A-OSAN KÄYTÄVÄ, 5. KERROS

Tilahahmo on alkuperäinen, ehjä keskikäytävä kuten alemmissa kerroksissa. Eteläpäädyn neuvotteluhuone/taukotila erotettu 2012 uudella lasiseinällä lasiliukuovin kuten 4., 6. ja 7. kerroksessa. Tauskotilan ikkunat ikkunapenkkeineen ovat samaa tyyppiä kuin edellisessä kerroksessa. Käytävän pohjoispään wc-aula on alkuperäisessä tilahahmossaan. Käytävän pohjoispäädyssä on kookas maisemaikkuna. Käytävän ovet vaikuttavat alkuperäisiltä yhtä lukuun ottamatta. Itäseinän ovissa on pääosin ikkuna ja länsiseinällä on umpiovet alempien kerrosten tapaan. Helat on uusittu. Käytävällä on ruskean harmaa linoleum-matto ja käytävän reunoilla tasavärinen harmaa muovimatto, joka on nostettu seinälle listaksi. Seinä- ja kattovalaisimet toistuvat muualla rakennuksessa.

↑ Keskikäytävän pohjoispään tyypillinen aulatila, 6. kerros. Käytävän pohjoispäässä on maisemaikkuna 4.–7. kerroksessa. Lattia on yläkerroksissa ruskeanharmaata linoleum-mattoa, jonka reunoilla on seinää vasten nostettu harmaa muovimattokaista. Ikkunat on uusittu alkuperäisen puitejaon mukaan.

Toimistohuoneissa on linoleum-matto kuten edellä. Toimistohuoneiden oviaukon rima-aihe on uusittu alkuperäistä mallia mukaillen.

A-OSAN KÄYTÄVÄ, 6. KERROS

Tilahahmo on alkuperäinen, ehjä keskikäytävä kuten alemmissa kerroksissa. Eteläpään neuvotteluhuone/taukotila erotettu 2012 uudella lasiseinällä lasiliukuovin kuten 4., 5. ja 7. kerroksessa. Taukotilan ikkunat ikkunapenkkeineen ovat samaa tyyppiä kuin muissa kerroksissa. Käytävän pohjoispään wc-aula on alkuperäisessä tilahahmossaan. Käytävän pohjoispäädystä on kookas maisemaikkuna. Ovia on osittain uusittu. Sileä kipsilevykatto on maalattu valkoiseksi. Käytävällä on ruskean harmaa linoleum-matto ja käytävän reunoilla tasavärinen harmaa matto, joka on nostettu seinälle listaksi. Ovet ovat alkuperäisiä, pääosin umpinaisia mutta osin röpelölasisella ikkunalla varustettuja. Lasi saattaa olla alkuperäinen, mutta alkuperäisessä piirustusaineistossa mainittiin ikkunoiden yhteydessä ainoastaan hiekkapuhallettu vaakaraiditus.

A-OSAN KÄYTÄVÄ, 7. KERROS

Eteläpään neuvotteluhuone/taukotila on erotettu 2012 uudella lasiseinällä lasiliukuovin kuten 4., 5. ja 6. kerroksessa. Eteläpään hissien saranaovat vaikuttavat alkuperäisiltä teksteineen ja kerrosnumeroineen. Taukotilan wc on pääosin alkuperäisessä asussaan, ja siihen kuuluu etutila ja erillinen wc-tila. Wc-tilan seinällä on vielä jäljet korkealle seinään kiinnitetystä vesisäiliöstä, mutta wc-istuin on uusittu. Lattiassa on kuusikulmainen, okrankeltainen klinkkeri himmeällä lasitteella, joka on luultavasti alkuperäinen materiaali. Laatoituksen saumat ovat hyvin ohuet. Wc:n ovesa on alkuperäiset pukinsarvi-tyyppiset helat. Taukotilan ikkunat ikkunapenkkeineen ovat samaa tyyppiä kuin muissa kerroksissa. Lattiassa on siniharmaa linoleum-matto, johon tehty ruutukuvioita ruosteenpunailla ja violetilla matolla. Käytävän pohjoispään wc-aula on alkuperäisessä tilahahmossaan. Käytävän pohjoispäädystä on kookas maisemaikkuna.

Käytävän länsiseinälle on myöhemmin tehty seinäpinnasta ulkonevia ikkunarakenteita, minkä lisäksi osa itäseinästä on siirretty kantavaa pilarilinjaa syvemmälle.

← Tyypillinen keskikäytävä, 4. kerros. Toimistohuoneiden ovet ovat tyypillisesti ikkunallisia itäseinällä ja umpinaisia länsiseinällä, mutta vaihtelua esiintyy kerroksittain. Röpelöläsi saattaa olla alkuperäinen ratkaisu.

← Tyypillinen keskikäytävä, 2. kerros. Toimistohuoneen oven hiekkapuhaltan vaakaraidoitettu ikkuna on piirustusaineiston varmistamana alkuperäinen ratkaisu. Kaapit on lisätty käytäville 2012. Lattian harmaankirjava muovimatto ja alkuperäistä mallia jäljittelevä jalkalista on toistuva ratkaisu 1.–3. kerroksessa. Myös valaisimissa on eroja ylä- ja alakerrosten välillä.

Muutosten ajankohta jäi epäselväksi. Käytävän lattiasa on siniharmaa marmorikuvioinen linoleum-matto, johon on tehty punaisella vastaavalla matolla ruutukuvio kunkin toimistorivistöstä ulkonevan lasirakenteen kohdalle. Jalkalistat ovat huoneissa ja käytävällä korkeita, poikkileikkaukseltaan suorakulmaisia ja lämpimällä harmaalla maalattuja. Listat eivät ole alkuperäisiä eivätkä muualla rakennuksessa toistuvaa tyyppiä. Listan edessä on lakattu mäntyinen mattolista. Väliovet ovat ikkunallisia ja ikkunattomia ja ainakin osittain uusittu.

Kerroksen ison neuvottelutilan lattiassa on ruosteepunainen marmorikuvioinen linoleum-matto. Alkuperäiset, patjamalliset patterit ovat ikkunoiden alla syvennyksissä. Kaksiosaisissa ikkunoissa on alareunassa vaakasuuntainen tuuletusikkuna. Neuvottelutilan lakattu mäntyovi dB-ovi on 90-luvulta.

Vanhan mallin mukaan tehdyssä ovesa on messinkisaranat. Tilan ulkoseinällä kulkee ATK- ja sähköpalkki.

Myös toimistohuoneessa on uusi, vanhan mallin mukaan tehty ovi lakattua mäntyvaneria. Toimistossa on ruosteen värinen linoleum-matto kuten edellä ja akustoiva järjestelmäalakatto näkyvin kannatinlistoin.

↑↑ Käytävillä suurimmat muutokset on tehty 7. kerroksessa, jossa väliseinälinjat poikkeavat kantavista pilarilinjoista ja käytävälle on lisätty ulkonevia ikkunarakenteita. Lattiaan on tehty ruutukuviointi linoleummatosta. Kaikki pinnat on uusittu.

↖ Eteläpäädyn tyypillinen kerrosaula- tai taukotila, 4. kerros. Hissien ovet vaikuttavat alkuperäisiltä. Rakennuksen tyypillisiä piirteitä edustavat niiden lisäksi mosaiikkibetoniset ikkunapenkit ja patjamalliset levytatterit syvenyksissään.

↖ Lännenpuoleiselle seinälle käytävään on lisätty seinälinjasta ulkonevia sisäikkunoita.

↖ 7. kerroksen taukotilan wc on pitkälti alkuperäinen. Lattiassa on keltainen kuusikulmainen klinkkerilaatta hyvin ohuin saumoin.

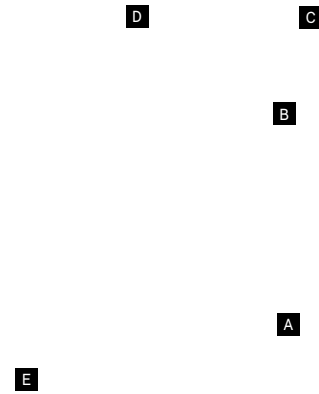
PORRASHUONE A

Porras on kolmivartinen, hissikuilua kiertävä U-porras, jossa on kaksi välitasannetta. Porras jatkuu yhtenäisenä kellarista ullakolle. Porrastasanteet ja askelmat ovat hienojakoista mosaiikkibetonia, jossa on harmaa sementti ja harmaa ja punaruskea kiviaines. Tasanteilla betoni on jaettu ohuilla metallilistoilla ruutuihin. Nousut on pinnoitettu ruosteen värisellä linoleum-matolla, josta myös jalkalistat on leikattu. Listan reuna on askelman kohdalla pyöristetty. Matto on todennäköisesti myöhempi muutos. Portaen ulko-reunoilla on seinään kiinnitetyt, alkuperäiset käsi-johteet, joissa kannakkeet ovat valkoiseksi maalattua pyöröterästä ja käsijohde lakattua koivua. Ikkunapenkit ovat samaa tyyppiä kuin lattian harmaa mosaiikkibetoni. Portaaseen on sisäänkäynti itäiseltä pihalta. Pihatasosta nousee porrashuoneen alatasanteelle kolme askelmaa. Ulko-ovi on nykyaikainen metallilasiovi. Valaisimet ovat uusitut lasikupuvalaisimet. Hissikuilun seinät ovat metallirakenteiset, ruudutetut röpelölasiseinät. Rakenne on todennäköisesti alkuperäinen, ja sitä on kunnostettu. Hissit on modernisoitu pyrkien rakennuksen aikakauteen sopivaan ilmeeseen. Porrashuoneen ja kerroskäytävien välillä on alkuperäisiä rautalankalasiovia, joita on osittain uusittu ja kunnostettu.

PORRASHUONE B

Porras on avoin kolmivartinen U-porras, jossa on kaksi välitasannetta. Porras jatkuu yhtenäisenä kellarista ullakolle. Porrastasanteet ja askelmat ovat hienojakoista mosaiikkibetonia, jossa on harmaa sementti ja harmaa ja punaruskea kiviaines. Tasanteilla betoni on jaettu ohuilla metallilistoilla ruutuihin. Nousut on pinnoitettu ruosteen värisellä linoleum-matolla, josta myös jalkalistat on leikattu. Listan reuna on askelman kohdalla pyöristetty. Matto on todennäköisesti myöhempi muutos. Portaaseen on sisäänkäynti itäiseltä pihalta. Pihatasosta nousee porrashuoneen alatasanteelle viisi askelmaa. Portaen alin askelma ja ylin askelma on muotoiltu reunoiltaan vastapariksi. Alin askelma kapenee etureunaa kohti, kun ylin askelma levenee etureunaan kohti. Sisäänkäyntitasanteella on mattosyvennys, jota reunustaa pystyt messinkilistat. Betoni sisäänkäyntitasanteella on jaettu osiin messinkilistalla. Ikkunapenkit ovat samaa tyyppiä kuin lattian harmaa mosaiikkibetoni. Ulko-ovi on nykyaikainen metallilasiovi. Valaisimet uusitut lasikupuvalaisimet. Hissin sisäpuoli ja hissiseinä porrashuoneessa on petsattua koivuvaneria. Hissit on modernisoitu pyrkien rakennuksen aikakauteen sopivaan ilmeeseen, työn jälki on osin hiukan haparoivaa.

Porrashuoneet

Entisen palopostin paikalla portaen seinään on integroitu kuivanousu. Porrashuoneen ja kerroskäytävien välillä on alkuperäisiä rautalankalasiovia, joita on osittain uusittu ja kunnostettu. Portaen avointa keskiosaa kiertää alkuperäinen pinnakaide, jossa on käsijohde lakattua koivua. Pinnon väli on keskeltä keskelle mitattuna n. 15 cm. Kulmissa suorat kaideosat yhdistyvät samasta materiaalista hitsatuilla kaarevilla osilla ja puinen käsijohde katkeaa. Portaen ulkoreunoilla on seinään kiinnitetyt käsijohteet samaa mallia kuin kaiteissa.

PORRASHUONEET C, D JA E

Matalien rakennussiipien porrashuoneissa toistuu samat materiaalit kuin porrashuoneissa A ja B. Porrashuoneissa ei ole hissejä, ja käytetyt valaisimet vaihtelevat. E-portaan viereisessä, siipien C ja F välisessä tunnuksettomassa porrashuoneessa lattia on alatasolla liuskekiveä ja ylätasolla mosaiikkibetonia. Pinnat ovat alkuperäisiä. Valkoiseksi maalattu pinnakaide lakatulla koivuisella käsijohteella on samaa tyyppiä kuin muissa porrashuoneissa. Porrashuoneen vastainen ovi on alkuperäinen, rakennuksessa tavattujen metalliovien mallinen puurakenteinen lasiovi, joka on maalattu valkoiseksi. Ovesa tuulikaapin puolella on alkuperäiseltä vaikuttava vedin, jota on mahdollisesti siirretty ovilehden reunasta lukituksen uusimisen yhteydessä.

↑ Yksityiskohta porrashuoneessa B. Pihatasolta porrashuoneen alatasanteelle nousevan portaan alin ja ylin askelma on muotoiltu vastapariiksi. Porras liittyy lattiaan kauniisti.

↑ Porrashuone A. Kolmevartinen porras kiertää teräsrakenteista, röpelölasista hissikuilua. Kaiteissa toistuu rakennukselle ominaiset materiaalit. Lasinen hissikuilu päästää valon lävitseen koko porrashuoneeseen.

↓ Porrashuone B. Tilassa on valoa ja ilmaa. Valkoiseksi maalattu pinnakaide, koivuinen käsijohde ja mosaiikkibetoniset porraslankut toistuvat kaikissa rakennuksen porrashuoneissa. Ovi oikealla johtaa ravintolasiipeen.

4.2 Ulkotilat

Julkisivut ovat koko rakennuksessa vaalean ruskeat ja rapatut. Rappaus on jaettu ohuin, silein koristesaumoin kentiin. Korkean A-osan eteläpäädyssä kuvio on vaakaja- ja pystysuuntaista, muilla julkisivuilla vaakasuuntainen raita kulkee ikkunoiden yläreunan korossa ja sokkelin yläpuolella. Sokkelin materiaali on pääkatse-lusuunnissa punagraniittia ja muualla saman sävyistä pesubetonia. Eteläjulkisivun graniittisokkeli päättyy C-siiven sisäänkäynnin oveen (sisäänkäynti F). Itäjulkisivussa on kauttaaltaan graniittinen sokkeli, joka jatkuu D-siiven ympäri. Sisäänkäyntisyvennykset on verhoiltu graniitilla. C-siivessä on muista rakennuksen osista poiketen sokkelin sijaan liuskekiviverhous, joka nousee kellarikerroksen ikkunoiden yläreunalinjaan saakka.

Harjakatossa on tiilikate, joka on uusittu. Räystäskourut on maalattu katon sävyyn. Tiilipiippu on katkaistu myöhemmin vesikaton linjaan. Valkoiset puuikkunat on uusittu. Osa ulko-ovista on alkuperäisiä tammiovia, jotka on kunnostettu. Muut ulko-ovet ovat uudempia metallirakenteisia lasiovia.

Autotallinovista kolme on alkuperäisiä ruutukuvioisia pariovia, muut on myöhemmin muutettu ikkuna- ja ovisoiniksi alkuperäistä mallia soveltaen. Porras- ja parvekekaiteet ovat pinnakaiteita, jotka on maalattu julkisivun sävyyn, samoin ikkunakalterit ja kukkate-lineet.

Tontilla on myöhemmin rakennetut kaksi pulpettikattoista autokatosta ja harjakattoinen jätehuone, jonka vieressä on lauhdutintila. Rakennuksissa on käytetty alkuperäiseen rakennukseen sopivaa materiaalivalikoimaa.

Sisäänkäyntien yhteydessä maassa on betoni-kiveys ja osin hiekkaa. Ulko-ovien yhteydessä on graniittinen sisäänkäyntitaso. Sisäänkäynnin F yhteydessä kadun puolen sisäänkäyntitaso on liuskekiveä, phan puolelta alkuperäinen liuskekivitaso puuttuu. Eteishallin länsi-ikkunan ulko-oven edustalla on liuskevilaatoitus.

Ulkotilojen inventoinnissa tehdyt huomiot selostetaan tarkemmin kuvateksteissä.

JULKISIVU ETELÄÄN

↑↑ Rakennuksen pääsisäänkäynti Salpaus-seläkadulla. Korkea toimisto-osa ja lähes symmetrisesti sen molemmin puolin sijoitetut matalat siipirakennukset tekevät läänin virastotalon pääsisäänkäynnistä juhlallisen.

↑ Maaherran huoneen korkeissa ikkunoissa on koristeelliset kalterit. Rakennuksen ikkunoita kiertävä sileällä rappauksella toteutettu hienovarainen rajaus on tärkeä yksityiskohta.

← Rakennuksen pääsisäänkäynnin yhteydessä seinät, pilasterit ja maanpinta ovat punagraniittia. Ikkunoiden välillä on graniittipilasterit, joiden kolmiomaisen poikkileikkauksen etureuna on pyöristetty. Vaalea rappaus on rytmitetty koristesaumoin ikkunauukkojen ylä- ja alareunan kohdalla sekä pystysuunnassa vaaka- ja pystysuuntaisiin kenttiin. Lasikatos on lisätty julkisivukorjauksen yhteydessä 2012.

JULKISIVU LÄNTEEN

↑ Näkymä lännestä. Kaksikerroksiset siipiosat liittävät kookkaan rakennuksen katukuvaan polveillen ja pienentävät sen mittakaavaa tontin reunoilla. Ympäriille muodostuu eri luonteisia pihatiloja ja sisäänkäyntiaukioita. Matalat autokatokset vasemmalla ovat vuodelta 2012.

↑ Rakennuksen sisäänkäynti lännessä kahden matalan rakennussiiven välissä on viehättävä. Pyöreäkulmainen betonikatoks on epäsymmetrinen, samoin oven edustan liuskekivilaatoitus, joka jatkuu käytävän lattiasa rakennuksen läpi sisäpihalle. Sokkelin graniittipäällyste vaihtuu oven kohdalla koristeellisesti ladottuun, suorakulmaiseen liuskekivilaattaan, joka nousee selvästi sokkeliä korkeammaksi. Ovi on uusi.

↑ Sokkeli on punasävyistä pesubetonia, joka sointuu paraatijulkisivuissa käytettyyn punagraniittiin. Karkea rappauspinta pehmentää rakennuksen ulkonäköä. Sokkelin yläpuolella kulkee koristesauva.

JULKISIVU POHJOISEEN

↖ Rakennus pohjoisesta. Porrastetusti sijoitettut siipirakennukset tekevät julkisivusta eteläistä päätyä arkisemman. Kookas punatiilinen piippu on integroitu osaksi rakennusta, ja tiilikaton räystäät ovat hyvin lyhyet. Toimisto-osan keskikäytävällä on kookas maisemaikkuna 4.–7. kerroksessa. Keskellä rakennuksen D-sisäänkäynti.

↑ E-siiven sisäänkäynti graniittipintoihin ja tammiovineen on alkuperäinen. Parveketta on kunnostettu ja sen taustalla oleva ikkuna ja ovi on uusittu. Sokkeli on pesubetonia.

↑ Osa C-siiven autotallinovista on alkuperäisiä, ruutukuvioisia puuovia. Muutostöissä uusituissa tai lisätyissä ovissa on toistettu samaa teemaa täysin vastaavaan lopputulokseen pääsemättä.

JULKISIVU ITÄÄN

- ↑ Itäjulkisivun piha-alueella on myöhemmin lisätty polkupyöräkatos. Rakennuksen ilme toistuvine ikkunarivistöineen on virastomainen. Matalan rakennussiiven yläkerrassa on neuvottelusalin korkeat ikkunat. Betonikiveyksiä on uusittu hiljattain.

- ↑ Alkuperäinen veroviraston sisäänkäynti johtaa nykyiseen kahvioon. Sisäänkäynti on verhoiltu graniitilla ja aukkojen yläreunan linjassa rappauksessa on koristesaumamat. Yläkerran ravintolan päätyikkunan yhteydessä on alkuperäinen kukkalaatikoteline.

- ← Itäisellä ja eteläisellä julkisivulla sokkeli on punagraniittia. Sokkelin yläpuolella rappauksessa kulkee koristesaumamat.

5. Johtopäätökset

Rakennushallitus rakennutti Kymen lääninvirastotalon 1950-luvun alussa lääninhallituksen ja virastojen yhteiseen käyttöön sodassa laajalti menetetyn Viipurin läänin alueiden rippeistä muodostetun uuden Kymen läänin hallintokeskukseksi. Rakennuttaminen ajoittuu valtion virastotalorakentamisen vilkkaimman vaiheen (1950–1970-lukujen) alkuun. Lääninvirastotalon suunnitteli Rakennushallituksen arkkitehti Helmi Pakkala-Väinölä. Rakennushallituksen oman suunnittelun osuus kaikista valtion rakennuksista laski 1950-luvun aikana ja sen rooli muuttui vähitellen suunnittelutoimistosta enemmän rakennuttajaksi ja valtion rakentamisen yleisiä suuntaviivoja määritteleväksi virastoksi.¹⁹ Nykyisen Salpakeskuksen toimijat ovat muuttuneet valtion organisaatiouudistusten myötä, mutta oleellista on, että käytännössä rakennus on toiminut valtion virastokäytössä valmistumisestaan saakka.

Rakennus liittyy ennen kaikkea sotienjälkeiseen virastorakentamiseen, jota johdettiin valtakunnan tasolta Rakennushallituksesta ja joka tuotti arkkitehtuuriltaan yhteneväistä modernia rakennuskantaa Suomen kuntakeskuksiin ja taajamiin. Aikakauden rakentamista leimasivat yhtäältä rajallinen materiaalivaranto, taloudellisuus ja rationaalisuus, toisaalta mittakaavan inhimillisyys sekä yksityiskohtien huolellinen suunnittelu ja toteutus. Selkeä rakennusmuoto mataline siipirakennuksineen, rosoinen roiskerappaus, tiilinen harjakatto lyhyin räystäin sekä julkisivun elävöittäminen pinnakaiteiden, yksilöllisten katosten ja ulko-ovien avulla ilmentävät Salpakeskuksessa näitä piirteitä erinomaisesti. Rationaalisuus näkyy selkeänä tilahierarkiana, toimintojen keskittämisenä ja keski-käytävään perustuvana tilajärjestelyinä.

Rakennuksessa tehdyt muutostyöt ajoittuvat pääosin käyttäjämuutosten yhteyteen. Taloteknisiä muutos- ja korjaustöitä sekä väliseinämuutoksia on tehty koko rakennuksessa eri aikoina käyttäjien tarpeiden muuttuessa. Merkittävimmät korjausvaiheet ajoittuvat 1970-luvun lopulle, vuosituhannen vaihteeseen ja 2010-luvun alkuun.

¹⁹ Manninen 2018, 28.

Kaikkia muutoksia, oleellisimpina kellarin väestönsuojien rakentamista ja korkean tiilipiipun katkaisemista vesikaton linjaan, ei onnistuttu tarkasti ajoittamaan.

Rakennus on muutoksista huolimatta säilyttänyt olennaiset alkuperäiset piirteensä hyvin sekä sisätiloissa että rakennuksen ulkopuolella. Leveät keskikäytävät, korkean rakennusosan pohjois- ja eteläpäädyn aulamaiset tilat toimistokerroksissa ja märkätilojen sijainnit ovat alkuperäisen suunnitelman tai sen perusajatuksen mukaisia. Erityisen hyvin ovat säilyneet maaherran huone ja sen yhteydessä oleva neuvottelusal, jotka ovat suojelunkin kannalta rakennuksen arvokkaimmat tilat. Osa alkuperäisistä kalusteista ja pintamateriaaleista on säilynyt. Eteis- ja ylähallin tilallinen ajatus länsi-ikkunoihin ja kaartuvine avoportaineen on jäljellä, vaikka alkuperäistä avaruutta hiukan häiritseekin uusi aulapalvelualue, joka on varmasti käytännön kannalta tarpeellinen. Alkuperäiset, kauniit mosaiikkibetonilattiat metallilistoineen ja niihin sointuvat ikkunapenkit ovat rakennuksessa ennallaan. Muita arvokkaita piirteitä sekä sisä- että ulkotiloissa ovat persoonalliset yksityiskohdat, kuten aulan kasvikoroke, porras- ja parvekekaiteet, ikkunoiden koristekalterit ja kukkatelineet. Tammiulko-ovista osa on säilynyt kunnostettuna. Julkisivut ovat säilyneet hyvin, ja viimeisissä tehdyissä korjauksissa rakennukseen on palautettu tiilikatto, ikkunat on uusittu vanhaa puitejakoa mukaillen ja rappauspinta korjattu. Näkyvimpiä muutoksia ovat tontille myöhemmin lisätyt autosuoja- ja huoltorakennukset, jotka on ulkonaoltään pyritty sovittamaan vanhaan rakennukseen, sekä pääsisäänkäynnin lasikatos.

Salpakeskus oli rakennusaikanaan ja on edelleen yksi Kouvolan kaupungin keskeisistä rakennuksista. Sen sijainti kaupungin keskustan halki kulkevan pääväylän, Salpausselänkadun, kaarteessa muodostaa kaupunkikuvallisen päätteen katunäkymälle keskustaan lännestä saavuttaessa. Yhdessä Salpausselänkadun vastapuolella sijaitsevan kaupungintalon kanssa se muodostaa Kouvolan kaupunkikuvalla tunnuksenomaisen hallintorakennusten parin.

Rakennuksen tärkeä kaupunkikuvallinen asema on säilynyt läänin virastotalon syntyajoista tähän päivään.

Rakennus kuuluu Museoviraston määrittelemään Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen joukkoon osana Kouvolan hallintokeskusta, ja sen kaupunkikuvalliset arvot on tunnistettu myös asemakaavalla suojelun arvoisiksi.

Lähteet

KIRJALLISET LÄHTEET

Juvonen, Jaana, 2003. *Kouvola 1939–2003. Kauppala, läänin pääkaupunki, aluekeskus*. Kouvola kaupunki. Porvoo.

Kähönen, Ester (toim.), 1972. *Kouvolan Seurakunta: 50-vuotishistoriikki*. Kouvolan seurakunta. Kouvola.

Leskelä, Heino et al. (toim.), 1956. *Suomen korkeakouluinsinöörit ja arkkitehdit 1956*. STS:n ja TFiF:n julkaisema matrikkeli. Helsinki.

Manninen, Markus, 2018. *Valtion virastotalot 1809–1995*. Arkkitehtitoimisto Manark Oy. Julkaistu Senaatti-kiinteistöjen verkkosivulla osoitteessa https://www.senaatti.fi/senaatti_report/valtion-virastotalot-1809-1995/ [haettu 3.6.2020]

Rakennushallitus, 1967. *Suomen rakennushallinto 1811–1961*. Rakennushallitus. Helsinki.

Talvi, Veikko, 1984. *Kouvolan historia II osa*. Kouvolan kaupunki. Kouvola.

Wasastjerna, Rurik 2011. *Muutakin kuin rautatieristeys: Kouvolan keskustaajaman kaavoitus- ja rakennusperintö*. Kouvolan kaupunginmuseon julkaisuja 3. Kouvolan kaupunginmuseo. Helsinki.

Yle Uutiset, 1998. Lääninvirastosta tuli Salpakeskus. Kymenlaakson radio 29.10.1998. Yle Uutisten artikkeliarkisto. Internetosoitteessa <<https://yle.fi/uutiset/3-5128149>>. [haettu 3.6.2020]

Yle Uutiset, 2009. Salpakeskus riisuutuu villiviinistä. Yle Kymenlaakso 22.9.2009. Yle Uutisten artikkeliarkisto. Internetosoitteessa <<https://yle.fi/uutiset/3-5886306>>. [haettu 3.6.2020]

ARKISTOLÄHTEET

Kansallisarkisto (KA)

Rakennushallituksen piirustuskokoelma: pääpiirustukset

Kouvolan kaupunki, Kaupunkisuunnittelu (KK)

Asemakaava- ja kartta-aineistoa

Kouvolan kaupunki, Poikilo-museot (Poikilo)

Vanhoja valokuvia

Kouvola kaupunki, rakennusvalvonta (KRv)

Rakennuslupapäätökset ja lupapiirustusaineistot

Senaatti-kiinteistöjen arkisto (Senaatti)

Alkuperäiset arkkitehtipiirustukset

MUUT LÄHTEET

Gunnar, Leena. Ylijohtaja, Kaakkois-Suomen ELY-keskus. Sähköpostitiedoksianto 8.6.2020 sisältäen kommentteja lisäksi Merja Honkakoskelta ja Eero Niinikoskelta.

Kouvolan ydinkeskustan osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostus 20.1.2020. Julkaistu internetosoitteessa <https://www.kouvola.fi/wp-content/uploads/2020/02/YK1_10_Ydinkeskusta_OYK_kaavaehdotus_selostus_20200120.pdf>. [haettu 3.6.2020]

Kouvolan ydinkeskustan osayleiskaavaluonnoksen liite 8: Suojelutavat rakennukset ja ympäristöt 1.6.2017. Julkaistu internetosoitteessa <https://www.kouvola.fi/wp-content/uploads/2019/09/YK1_10_Ydinkeskusta_OYK_kaavaehdotus_LII-TE_8_Suojelutavat-rakennukset-ja-ymparistot.pdf>. [haettu 3.6.2020]

Museoviraston verkkosivusto *Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY* internetosoitteessa <<http://www.rky.fi/>>. [haettu 3.6.2020]

Porkka, Petri. Asiakaspäällikkö, toimistot, Senaatti-kiinteistöt. Sähköpostitiedoksianto 23.6.2020.

Liite: Rakennusluvut

Rakennukseen liittyvät rakennusluvut on alla esitetty kronologisessa järjestyksessä. Rakennuksessa tiedetään tehdyn lisäksi tässä mainitsemattomia muutostöitä, jotka on esitetty muutoksia koskevassa kappaleessa luvussa 3. Lupa-asiakirjoja säilytetään Kouvolan kaupungin rakennusvalvonnan arkistossa ja Kouvolaan kaupunginarkistossa. Uudisrakennuksen rakennuslupaa ei löytynyt.

1951

Rakennuslupatunnus: -

Toimenpide: Uudisrakennus

Päätös annettu: Lupapäätöstä ei löytynyt rakennusvalvonnan arkistosta. Lupapiirustussarjan päiväys on pääosin 7.3.1951. Yksittäisissä piirustuksissa on lisäksi päivämäärät 8.6.1951, 9.6.1951, 11.6.1951 ja 13.6.1951.

Hakija: Rakennushallitus

Suunnittelija: Helmi Pakkala-Väinölä, Rakennushallitus

1977

Rakennuslupatunnus: 186/77

Toimenpide: Muutos

Päätös annettu: 29.9.1977

Hakija: Kymen ja Mikkeli piirirakennustoimisto

Suunnittelija: Jorma Hintsala, Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto

1989

Rakennuslupatunnus: 89-359

Toimenpide: Tilamuutos, Kymen lääninvirastotalon sisäisiä muutoksia

Päätös annettu: 17.8.1989

Hakija: Suomen valtio / Kymen ja Mikkeli piirirakennustoimisto

Suunnittelija: Kymen ja Mikkeli piirirakennustoimisto

1996

Rakennuslupatunnus: 96-119

Toimenpide: Muu kuin uudisrakentaminen, lääninvirastotalon sisäisiä muutoksia

Päätös annettu: 20.6.1996

Hakija: Valtion kiinteistölaitos, Kaakkois-Suomen kiinteistöalue

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Andersson & Co Oy

2012

Rakennuslupatunnus: 286-2011-1171

Toimenpide: Muu muutostyö. Huonetilamuutokset, ikkunoiden uusiminen kellarissa ja 1.-3. kerroksessa, julkisivun kunnostus ja pääjulkisivun valomainos, pääsisäänkäynnin uusi katos ja uusi lauhdutintila jätekatoksen yhteyteen

Päätös annettu: 24.1.2012

Hakija: Senaatti-kiinteistöt, Itä-Suomen alue

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Käppi Oy

